

INDICELE MEDIULUI DE AFACERI DIN ROMÂNIA

edition **2023**

Drawn up by the Bucharest University of Economic Studies ● ● ● www.rbi.ase.ro

RAPORT

INDICELE MEDIULUI DE AFACERI DIN ROMÂNIA EDIȚIA 2023

Cuprins

1. Sumar.....	3
2. Etapele proiectului.....	3
3. Metodologie.....	4
4. Rezultate.....	12
4.1. Rezultatele obținute pentru indicele la nivel național privind așteptările mediului de afaceri	12
4.2. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața.....	14
4.3. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate	14
4.4. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 3. Investiții	15
4.5. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei	15
4.6. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare.....	16
4.7. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei	16
4.8. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale	17
4.9. Așteptările mediului de afaceri din România în funcție de macroregiuni	18
5. Concluzii.....	44

1. Sumar

Indicele Mediului de Afaceri din România este un instrument ce are ca obiectiv evaluarea stării economice naționale și redarea evoluțiilor și a provocărilor cu care se confruntă companiile. Rezultatele acestui instrument de evaluare pot fi de folos pentru potențialii investitori și pentru instituțiile guvernamentale, responsabile pentru dezvoltarea și monitorizarea politicilor economice și pentru sprijinirea mediului de afaceri.

Indicele Mediului de Afaceri din România analizează răspunsurile a **1057 de firme** din România cu privire la **nivelul de încredere al mediului de afaceri** analizat de-a lungul a **sapte piloni: cifra de afaceri și piata, profitabilitatea, investiții, forța de muncă și dimensiunea companiei, costuri și accesul la finanțare, interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei și evoluția economiei naționale și globale**. Studiul are la bază un chestionar aplicat în perioada **19 iunie - 30 octombrie 2023**.

Din punct de vedere al mediului de afaceri, considerăm că indicele de față captează percepția generală asupra evoluțiilor economico-sociale și reprezintă un instrument de atenționare preventivă prin evidențierea trendurilor economice bazate pe răspunsurile unui eșantion reprezentativ de manageri de companii. Mai mult, se dorește a fi un instrument care poate fi utilizat ca indicator al schimbării stării economiei, de semnalizare a modificării trendurilor sau al încrederii, pe diverse sectoare economice.

Din perspectiva impactului și a rezultatelor așteptate pentru decidenții politicilor economice, considerăm că indicele dezvoltat reprezintă un instrument care ia pulsul mediului de afaceri din România la nivelul întregii țări și pe sectoare economice și furnizează o serie de informații revelatoare despre mediul de afaceri, dezvoltându-se într-un mod simplu și ușor de intuit. Întrucât sunt analizate principalele tendințe care influențează mediul de afaceri din România, pentru fiecare ramură economică în parte, considerăm că poate să stea la baza identificării factorilor economici și a celor specifici mediului de afaceri care necesită politici de susținere noi sau adaptarea celor existente și să fie utilizat, în final, ca instrument pentru fundamentarea de noi politici economice.

Rezultatele studiului au fost publicate sub forma unui raport, iar informațiile, precum și raportul în sine, se regăsesc de asemenea pe site-ul rbi.ase.ro.

2. Etapele proiectului

Pentru elaborarea acestui indice și a raportului Indiceleului Mediului de Afaceri din România, echipa de proiect a întreprins următoarele activități:

Activitate	Descriere	Perioada
Elaborare eșantion	Analiza structurii PIB a României și a numărului de companii, la nivel de ramuri economice și județe și identificarea (calcularea volumului și	07 iunie 2023 – 09 iunie 2023

	selectarea) unui eșantion reprezentativ pentru diseminarea chestionarului.	
Prelucrare chestionar	Prelucrarea chestionarului pentru colectarea datelor necesare pentru realizarea indicelui	12 iunie 2023 – 16 iunie 2023
Diseminare	Diseminarea chestionarului și colectarea datelor	19 iunie 2023 – 30 octombrie 2023
Prelucrare date	Prelucrarea datelor, analiza rezultatelor și elaborarea studiului final	1 noiembrie 2023 – 24 noiembrie 2022
Planificare eveniment	Pregătirea evenimentului de lansare al indicelui mediului de afaceri	27 noiembrie 2022 – 28 noiembrie 2022
Lansare	Lansarea indicelui mediului de afaceri	29 decembrie 2022

3. Metodologie

În cadrul proiectului a fost utilizat un eșantion format din 1067 de firme la nivelul anului 2023. Pentru acest eșantion nivelul de încredere propus este de 95%, iar eroarea maximă admisibilă este de 3%. Pentru fiecare firmă, chestionarul a fost adresat managementului, eșantionul fiind unul reprezentativ la nivel național. Eșantionul a acoperit toate clasele de mărime ale colectivității de firme, după numărul de salariați și cifra de afaceri, toate activitățile economice principale (Coduri CAEN) așa cum reies din analiza contribuției în PIB și din analiza structurii colectivității totale de întreprinderi din România. De asemenea, eșantionul a replicat și distribuția teritorială a colectivității de întreprinderi de la nivel național pe baza macroregiunilor României. Inițial, eșantionul a fost structurat în baza celor 3 criterii, după cum urmează: 4 macroregiuni, 4 clase de mărime și 9 grupe CAEN.

În urma colectării datelor, pentru asigurarea unui număr minim de unități statistice pentru toate straturile eșantionului, a fost necesară regruparea celor 4 clase de mărime în 3 clase, iar cele 9 grupe CAEN în 3 categorii de activitate. Astfel, eșantionul a fost structurat pentru a respecta distribuția reală pe 36 de straturi obținute prin intersecția celor 3 criterii.

Tabel 1. Modalitatea de structurare a eșantionului

<i>Criteriu</i>	<i>Categorii</i>	<i>Criteriu de stratificare</i>
<i>Macroregiune</i>	Macroregiunea 1 (Alba, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Cluj, Covasna, Harghita, Maramureș, Mureș, Satu Mare, Sălaj, Sibiu) Macroregiunea 2	

	(Bacău, Botoșani, Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Iași, Neamț, Suceava, Tulcea, Vaslui, Vrancea)	
	Macroregiunea 3	
	(Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova, Teleorman, București, Ilfov)	
	Macroregiunea 4	
	(Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Vâlcea, Arad, Caraș-Severin, Hunedoara, Timiș)	
Dimensiune	Microîntreprinderi (≤ 9 angajați și CA ≤ 2 mil euro (9,4904 mil. Lei))	Firme mici (≤ 9 angajați și CA ≤ 2 mil euro (9,4904 mil. Lei))
	Firme mici ≤ 49 angajați și CA ≤ 10 mil euro (47,5452 mil. Lei)	Firme medii ≤ 49 angajați și CA ≤ 10 mil euro (47,5452 mil. Lei)
	Firme medii ≤ 250 angajați și CA ≤ 50 mil euro (237,26 mil. Lei)	Firme mari > 49 angajați și CA > 10 mil euro (47,5452 mil. Lei)
	Firme mari >= 250 angajați sau CA >= 50 mil euro (237,26 mil. Lei)	
Grupa CAEN	Grupa CAEN 1 - Agricultură, silvicultură și pescuit (01*-03*)	Grupa 1 – Agricultură, silvicultură și pescuit(01*-03*)
	Grupa CAEN 2 – Industrie (05*-09*; 10*-33*;35*; 36*-39*)	Grupa 2 – Industrie, Construcții și Comerț, Reparații autovehicule și motociclete, Logistică și HORECA (05*-09*; 10*-33*;35*; 36*- 39*; 41*-43*; 45*-47*, 49*-53*; 55*-56*)
	Grupa CAEN 3 – Construcții (41*-43*)	
	Grupa CAEN4 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante; (45*-47*, 49*-53*; 55*-56*)	
	Grupa CAEN 5- Informații și comunicații (58*-63*)	Grupa 3 – Servicii IT, financiare, imobiliare & altele (58*-63*; 64*-66*; 68*; 69*- 75*; 77*-82*; 84*; 85*; 86*-88*; 90*-93*; 94-96*)
	Grupa CAEN 6 - Intermedieri financiare și asigurări (64*-66*)	
	Grupa CAEN 7 - Tranzacții imobiliare (68*)	
	Grupa CAEN 8 - Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport; Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; (69*-75*; 77*-82*; 84*; 85*; 86*-88*)	
	Grupa CAEN 9 - Activități de spectacole, culturale și recreative; reparații de produse de uz casnic și alte servicii (90*-93*; 94-96*)	

Tip eșantion: probabilistic aleatoriu (utilizând stratificare). În cadrul eșantionului s-a realizat asigurarea unui număr minim (suficient de mare) de unități statistice pentru fiecare dintre cele 36 de straturi rezultate prin încrucișarea criteriilor de stratificare. Pentru a respecta structura inițial definită, eșantionul colectat a fost recalibrat.

Metoda de culegere a datelor: CAWI (Computer Assisted Web Interview).

Pentru construirea barometrului mediului de afaceri și implicit a indicatorului compozit ce va da nivelul de încredere al mediului de afaceri, a fost utilizată analiza în componente principale, o metodă specifică analizei multidimensionale a datelor ce asigură determinarea sistemului de ponderi necesare agregării celor 7 piloni.

Astfel, analiza este structurată pe 29 de itemi, mășurați pe o scala Likert cu 10 categorii, unde 1 reprezintă scădere semnificativă și 10 reprezintă creștere semnificativă. Acești itemi sunt grupați pe 7 piloni principali:

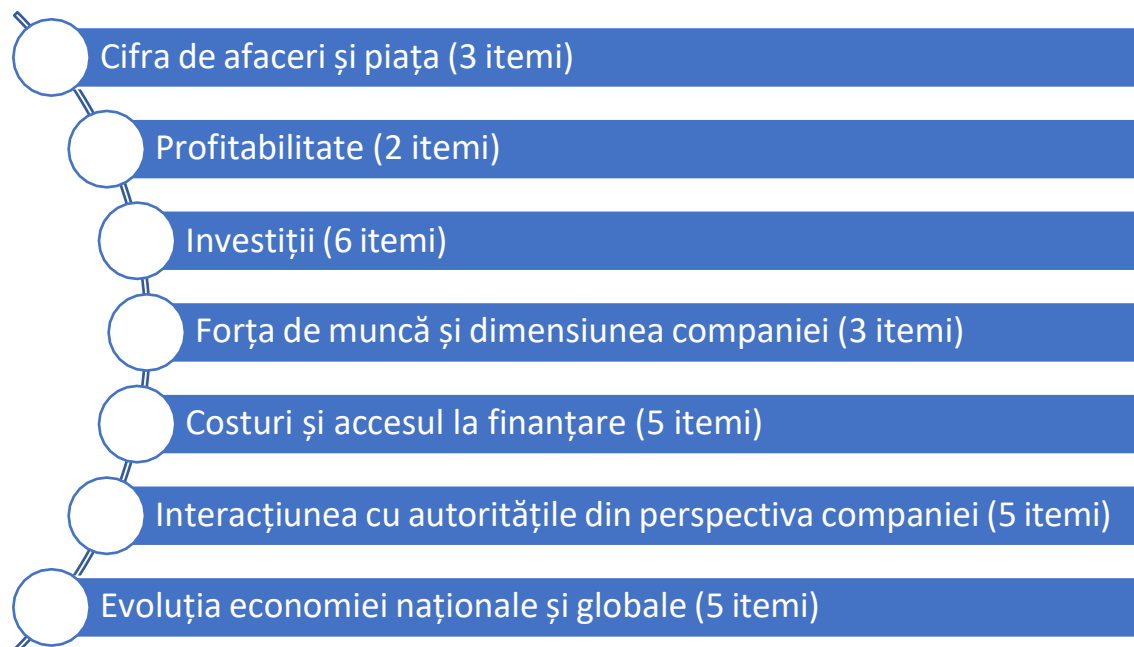

Figura 1. Structura pe piloni ai indicatorului compozit

Metodologia revizuită a urmat un proces în 5 pași majori:

Pasul 1: La nivelul fiecărui pilon au fost calculate scoruri medii din itemii aferenți. Astfel, fiecare **pilon a fost măsurat pe aceeași scală de la 1 la 10, la nivelul fiecărei unități statistice.**

Pasul 2: S-a aplicat analiza în componente principale (ACP) pentru cele 7 scoruri medii aferente celor 7 piloni, determinându-se sistemul de ponderi necesare pentru a agrega cei 7 piloni într-un indicator sintetic care să ofere o imagine de ansamblu asupra așteptărilor pe care mediul de afaceri din România le are cu privire la evoluțiile viitoare ale aspectelor studiate. ACP presupune transformarea unui număr mare de variabile dintr-un set de date într-un set mai mic și mai coerent de factori necorelați (ortogonali), componentele principale. Componentele principale recuperează mare parte din varianța setului de variabile originale. Fiecare componentă este o combinație liniară a variabilelor inițiale. Componentele sunt ordonate astfel încât prima componentă să recupereze cea mai mare cantitate posibilă de varianță din variabilele originale. Consistența internă a itemilor incluși în analiză este testată cu ajutorul coeficientului Cronbach Alpha (c -alfa), iar evaluarea calității rezultatelor obținute prin ACP este testată cu ajutorul testelor KMO și Bartlett's Test of Sphericity.

Astfel, în urma aplicării ACP, sistemul de ponderi stabilit urmează distribuția de mai jos:

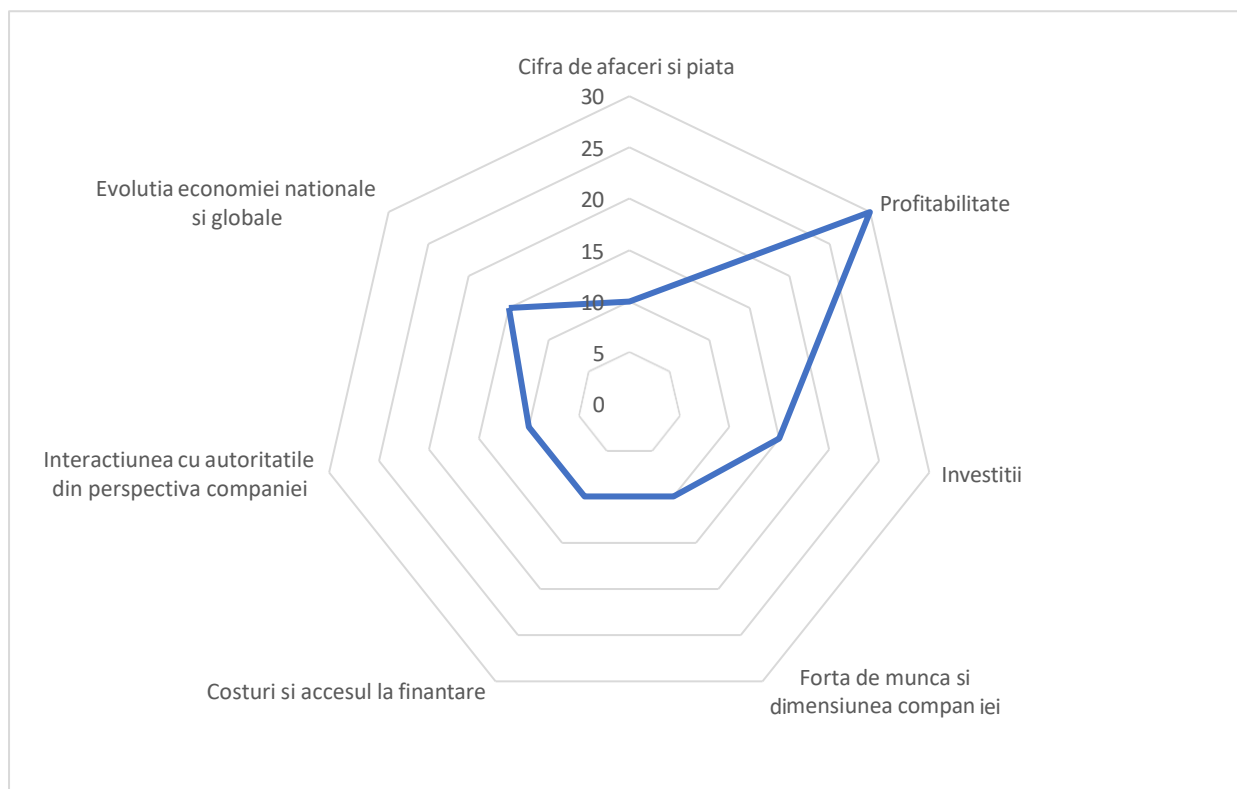

Figura 2. Sistemul de ponderi utilizat în construcția indicelui compozit

Pasul 3. Indicele compozit se va calcula utilizând ponderile din perioada de bază (anul 2021) după următoarea formulă:

$$\text{Final index} = 0.10 * PILON1 + 0.30 * PILON2 + 0.15 * PILON3 + 0.10 * PILON4 + 0.10 * PILON5 + 0.10 * PILON6 + 0.15 * PILON7 \quad (1)$$

Pasul 4. Indicele este rescalat pentru a lua următoarele valori: 1-scădere semnificativă, respectiv 5-creștere semnificativă.

Pasul 5. Se construiește dashboard-ul încrederii mediului de afaceri, evidențiind distribuția pilonilor, dar și a indicelui compozit pe sectoare, pe macroregiuni și pe clase de mărime a firmei.

Contextul macroeconomic

Activitatea economică a consemnat o încetinire a ritmului de creștere în primele nouă luni ale anului 2023 până la 1,4% pe seria brută și respectiv 2,2% pe seria ajustată sezonier, perspectivele pentru întreg anul 2023 fiind de temperare a creșterii economice în jurul nivelului de 2%. Această evoluție este în linie cu decelerarea activității economice atât la nivelul UE, cât și pe plan global.

În primele trei trimestre ale anului 2023, serviciile au reprezentat principalul motor al creșterii economice, cu o contribuție de 1,2 puncte procentuale la dinamica reală a PIB. Dinamica pozitivă a câștigurilor salariale reale a susținut creșterea activităților de comerț, transport, hoteluri și restaurante, în pofida dobânzilor ridicate. Construcțiile au consemnat o creștere moderată în contextul inflației și dobânzilor ridicate (contribuție de 0,3 puncte procentuale). De asemenea, anul agricol bun a condus la o contribuție pozitivă a agriculturii la dinamica PIB real de circa 0,3 pp., nivel similar contribuției impozitelor nete pe produs. Activitatea din industrie a continuat însă să fie perturbată de prețurile încă ridicate, deși în scădere, la produsele energetice, aceasta înregistrând o nouă contracție după cea din anul 2022 (contribuție negativă de 0,6 puncte procentuale).

Pe partea de cerere, creșterea economică din primele nouă luni este explicată preponderent de evoluția pozitivă a investițiilor – pe fondul unor intrări mai ridicate de fonduri europene -, contribuția formării brute de capital fix la avansul economic fiind de circa 2,6 pp. Consumul privat a dovedit reziliență în pofida dobânzilor și inflației ridicate, fiind susținut de un avans robust al câștigurilor salariale, contribuind cu circa 2 pp la avansul economic. De asemenea, consumul public a avut o contribuție pozitivă la avansul economic de circa 0,9 pp. Exporturile nete

au contribuit la rândul lor pozitiv (1,1 pp), în condițiile unei scăderi a importurilor de bunuri și servicii superioară celei înregistrate de exporturi. Este de remarcat și contribuția negativă însemnată a componentei variația stocurilor, respectiv de circa -5,1 pp.

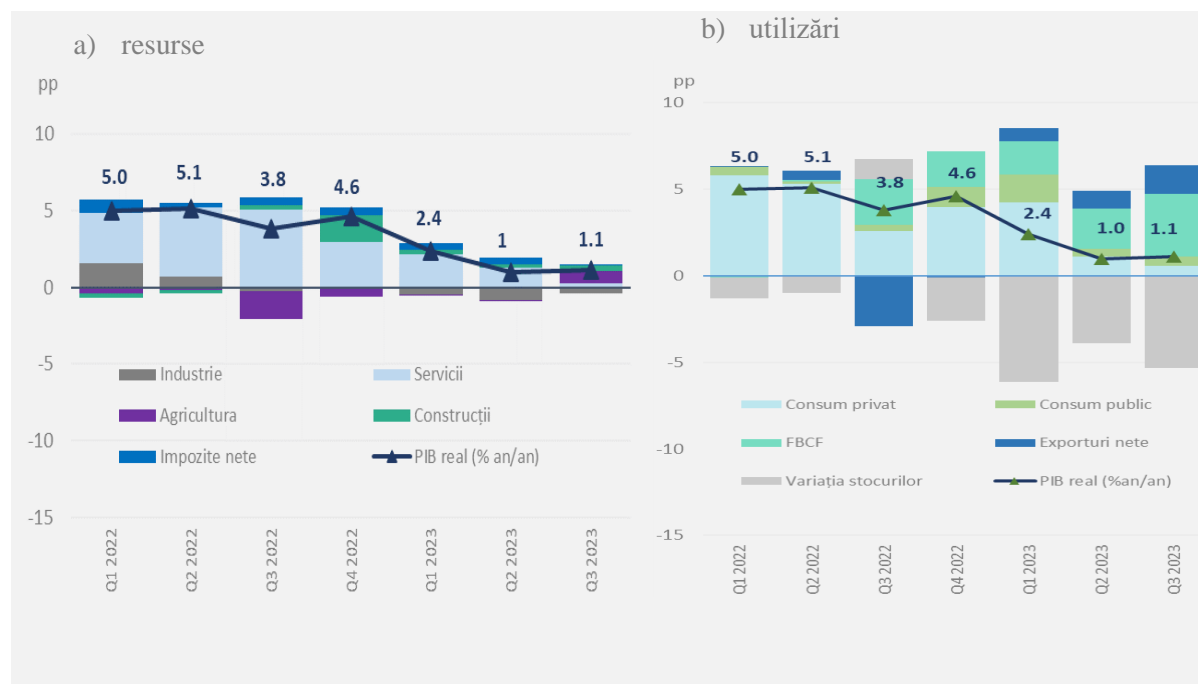

Figura 3. Contribuția la dinamica PIB real

Sursa: INS, calcule proprii

Pe termen mediu, creșterea economică va reveni la valori mai ridicate în care instituțiile internaționale anticipează o îmbunătățire a condițiilor macroeconomice la nivel internațional. Astfel, în prognoza de toamnă, Comisia Europeană prevede o accelerare a creșterii economice din România până la 2,9% în anul 2024, în condițiile unui avans economic anticipat de circa 0,9% la nivelul UE. În cazul principalilor parteneri comerciali ai României, respectiv Germania, Franța și Italia, anticipările sunt în sensul unei ameliorări a dinamicii activității economice, cu creșteri prognozate ale PIB real în anul 2024 de 0,3%, 0,9% și respectiv 0,7%.

Inflația încă ridicată reprezintă una dintre principalele provocări pe termen mediu, însă se conturează un proces dezinflaționist. Astfel, rata inflației a înregistrat o decelerare semnificativă față de finalul anului precedent (16,4% an la an în luna decembrie 2022) până la un nivel de 6,7% an la an în luna noiembrie 2023, dar aceasta este încă semnificativ peste ținta de inflație a băncii centrale (2,5 pp ± 1pp). Principalii factori care au condus la această evoluție au fost reprezentați de evoluțiile dezinflaționiste la nivelul principalelor parteneri comerciali având ca suport segmentul produselor alimentare, scăderea cotațiilor materiilor prime, adoptarea măsurii temporare de plafonare a adaosurilor comerciale la alimente de bază, dar și slăbirea cererii de consum. Este de remarcat faptul că inflația de bază – determinată pe baza indicatorului CORE2 ajustat - a înregistrat o diminuare mai lentă comparativ cu inflația măsurată prin indicele prețurilor de consum, în contextul persistenței presiunilor din partea costurilor de producție ale companiilor.

Pe termen mediu, este anticipată o continuare a evoluției descendente a inflației măsurată prin indicele prețurilor de consum. Însă, față de scăderile semnificative înregistrate în anul 2023, procesul dezinflaționist își va diminua din ritm în 2024 și 2025, până la 4,7% în decembrie 2023 și respectiv 3,5% în decembrie 2025, marcând astfel revenirea în coridorul țintit de banca centrală. Este de punctat și faptul că, spre deosebire de evoluțiile înregistrate în anul 2023, pentru următorii doi ani se anticipează o scădere mai abruptă a inflației de bază comparativ cu cea măsurată prin indicele prețurilor de consum.

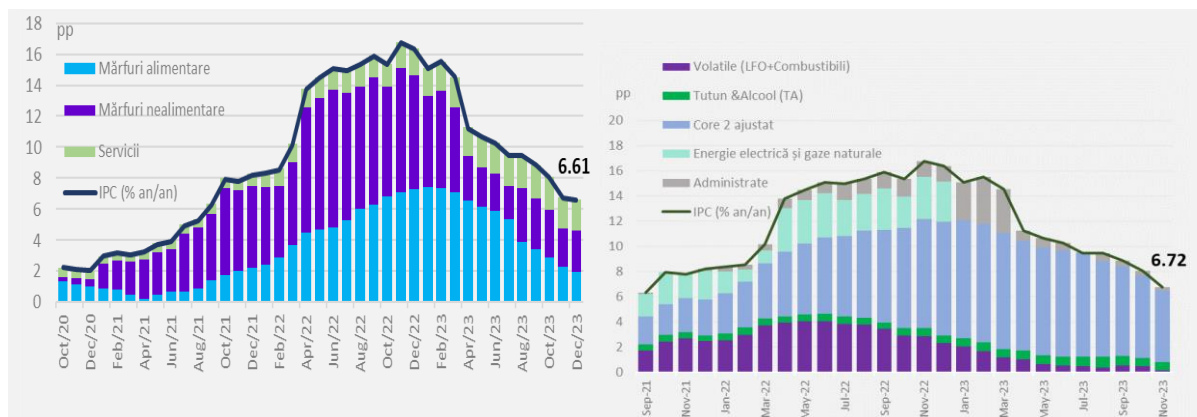

Figura 4. Contribuția la rata inflației

Sursa: INS, calcule proprii

Pe fondul unei inflații ridicate, deși în decelerare, Banca Națională a României a decis operarea în ianuarie 2023 a încă unei majorări a ratei dobânzii de politică monetară de la 6,75% la 7%, cu impact asupra costurilor de finanțare atât pentru gospodării, cât și pentru companii. În condițiile unei inflații încă ridicate, Banca Centrală are în vedere ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu, precum și stimularea economisirii prin dobânzi mai mari la nivelul depozitelor bancare.

Pe parcursul anului 2023, dobânzile la creditele noi pentru corporații nefinanciare au atins un maxim de circa 9,6% în ianuarie 2023, ulterior intrând pe un trend de ușoară scădere până la circa 8,8% în noiembrie 2023. O evoluție relativ asemănătoare au avut-o și dobânzile aferente creditelor noi contractate de gospodăriile populației, acestea atingând un maxim de circa 10,6% în martie 2023, pentru a scădea ulterior către 8,9% în noiembrie 2023. Dobânzile la depozite au atins un maxim în anul 2023 în luna ianuarie, consemnând un nivel de circa 7% pentru a scădea ulterior cu circa 1 pp în noiembrie 2023. Prin urmare, chiar dacă Banca Națională a României nu a mai operat alte modificări ale ratei dobânzii de politică monetară în anul 2023, dobânzile la credite și depozite s-au plasat pe un trend de ușoară scădere în anul 2023.

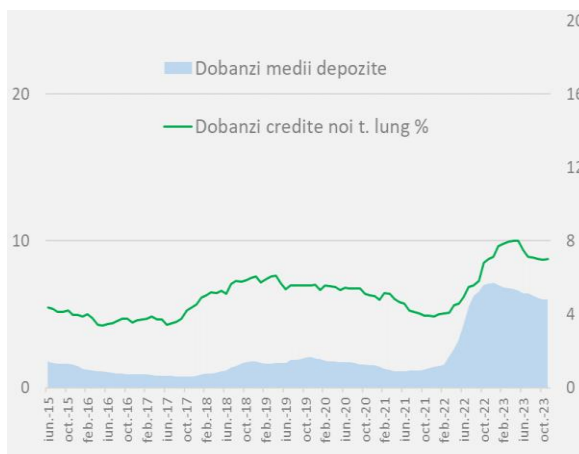

Figura 5. Rata dobânzii la depozitele în lei și la creditele noi pe termen lung

Sursa: BNR

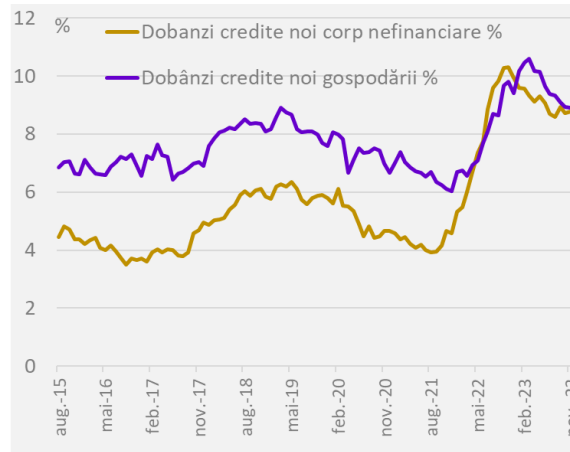

Figura 6. Rata dobânzii la creditele în lei, corporații nefinanciare și gospodării
Sursa: BNR

Piața muncii continuă să fie rezilientă: efectivul de salariați a atins un maxim istoric în T3 2023 (5,14 mil în luna septembrie), iar sectorul privat înregistrează creșteri salariale *double digit* pentru al doilea an consecutiv.

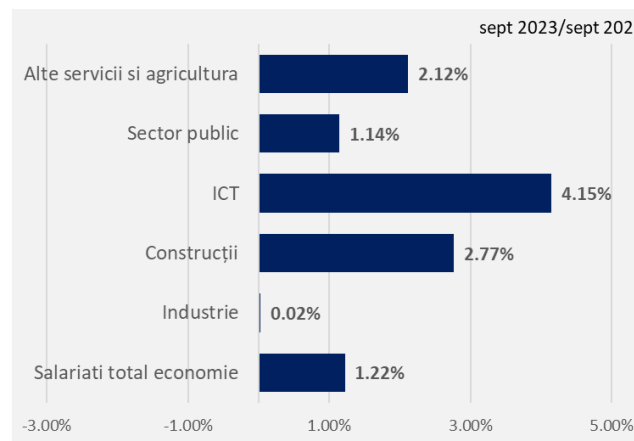

Figura 7. Efectivul de salariați în economie
Sursa: INS, calcule proprii

Dinamica pozitivă a efectivului de salariați (1,22% în perioada ianuarie – septembrie 2023 comparativ cu perioada similară a anului trecut) este atribuibilă creșterii numărului de angajați din sectorul IT (+4,15%), alte servicii și agricultură (+2,1%), construcții (+2,8%), sectorul public (+1,15) în timp ce sporul de angajați din industrie și comerț – sectoarele care angajează cele mai multe persoane – a fost apropiat de zero.

În primele 11 luni ale anului, câștigul salarial mediu brut a înregistrat din nou creșteri *double digit*, respectiv de circa 16,8%, atât pe seama majorărilor din sectorul public (+15,3%, remarcându-se în special educația cu o dinamică de 25,3%) cât și a celor din sectorul privat – în industria dinamică salarială a fost de circa 16,8%. Creșterile salariale din sectorul privat sunt parțial explicate de: (i) majorarea salariului minim, de care beneficiază aproximativ o treime dintre salariați, (ii) sporul de productivitate și (iii) o piață a muncii cu un grad ridicat de tensionare.

La nivelul sectorului concurențial, dinamica salarială va continua cel mai probabil să crească într-un ritm alert ținând cont de decizia de majorare a salariului minim brut la 3.300 lei (+10%) începând cu octombrie 2023, intenția fiind de majorare la 3.700 lei începând cu 1 iulie 2024 (+12,1% față de nivelul anterior și respectiv +23,2% față de septembrie 2023). În plus, în perioada următoare, rata încă relativ ridicată a inflației se poate concretiza în presiuni salariale ce vor impune renegocieri ale remunerației.

Câștigul salarial real se menține în teritoriu pozitiv la un nivel robust de circa 4% ca urmare a creșterilor salariale ample ce depășesc rata inflației, atât în sectorul public, cât și în cel concurențial.

La finalul lunii noiembrie 2023, rata șomajului BIM situat în jurul valorii de 5,4%, media pe primele 11 luni fiind de circa 5,4%, fluctuațiile pe parcursul anului 2023 fiind reduse. Este de remarcă faptul că rata șomajului în România se menține sub nivelul din UE (5,9%), dar peste cel din economii similare din regiune (4,1% în Ungaria, 2,8% în Polonia, 2,4% în Cehia).

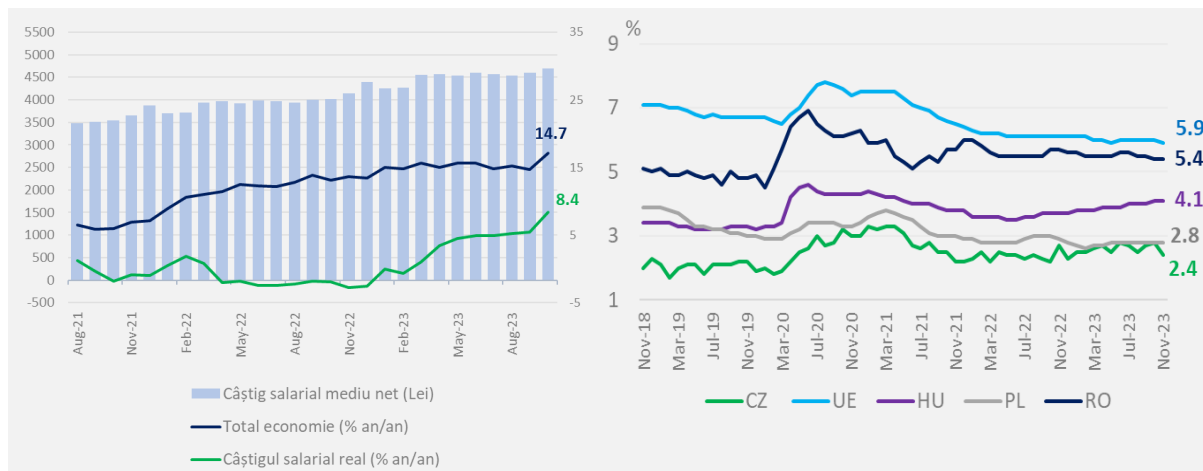

Figura 8. Câștigul salarial mediu net. Rata șomajului la nivel regional

Sursa: INS, calcule proprii

Ulterior, deteriorării din anul 2022 înregistrată pe fondul războiului din Ucraina de la -7,2% la -9,1% din PIB, soldul contului curent în România s-a îmbunătățit la -6,8% din PIB la finele trimestrului 3 din anul 2023. Comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior, deficitul comercial a înregistrat o diminuare de 1,9 pp din PIB, balanța serviciilor a cunoscut o îmbunătățire de 0,3 pp din PIB, iar cea a veniturilor primare una de 0,4 pp din PIB. Investițiile străine directe s-au diminuat cu circa 26% în primele 3 trimestre din anul 2023 față de aceeași perioadă a anului precedent, contribuind cu 60% la finanțarea deficitului de cont curent.

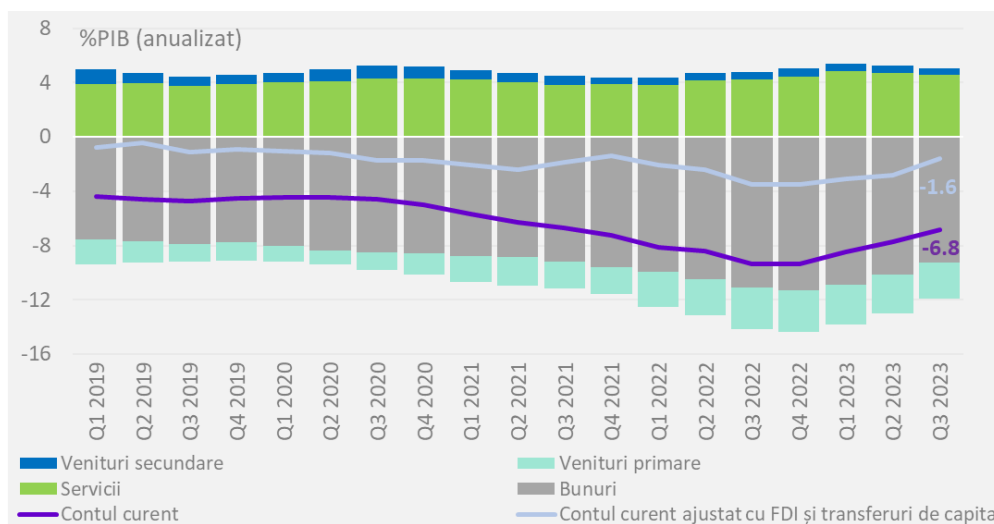

Figura 9. Evoluția soldului contului curent – agregat și în structură (% din PIB, anualizat)

Sursa: Eurostat

România continuă să înregistreze cel mai mare deficit de cont curent în rândul statelor din regiune, un nivel ridicat conform standardelor internaționale (spre exemplu, limita inferioară de referință stabilită de Comisia Europeană în cadrul Procedurii privind Dezechilibrele macroeconomice drept indicator de performanță pentru statele membre este de -4% din PIB (medie pe 3 ani).

Analizând contul curent în structură, se remarcă faptul că balanța bunurilor și balanța veniturilor primare sunt deficitare, în timp ce balanța serviciilor și cea a veniturilor secundare sunt excedentare.

Pe plan fiscal, România rămâne sub incidența Procedurii de Deficit Excesiv (PDE), planul inițial fiind de a reduce gradual deficitul bugetar sub 3% din PIB până în anul 2024. Însă, având în vedere depășirea țintei de deficit bugetar pentru anul 2023 (deficit *cash* înregistrat de 5,7% din PIB comparativ cu ținta de 4,4%), precum și construcția bugetară pentru anul 2024 care are la bază un deficit *cash* de 5%, mult peste pragul de 3%, nu este clar când deficitul bugetar va coborî sub pragul de 3% din PIB stipulat de Pactul de Stabilitate și Creștere. Strategia fiscal-bugetară 2025-2027 prevede un deficit bugetar de 3% din PIB la finele ultimului an acoperit de aceasta, dar măsurile de politică fiscal-bugetară necesare pentru a atinge acest deziderat nu sunt detaliate, ceea ce ridică probleme de credibilitate.

Lipsa disciplinei fiscale poate conduce la costuri mai mari de finanțare, la un grad ridicat de incertitudine ce poate afecta nivelul investițiilor autohtone și străine, la o reziliență economică scăzută și la incapacitatea politicii fiscale de a își îndeplini rolul de stabilizare ca urmare a spațiului fiscal limitat. Declanșarea PDE a fost determinată de deteriorarea poziției fiscale ca urmare a unei politici fiscal-bugetare pro-ciclice din anii anteriori pandemiei (deficit bugetar de 4,3% din PIB în anul 2019). Ulterior, contextul pandemic a impus politicii fiscale o conduită anti-ciclică, iar deficitul bugetar a urcat la 9,4% din PIB în 2020 în condițiile încetirii activității economice și sprijinului masiv oferit de către Guvern agenților economici și populației. În linie cu recomandările Consiliului, România a început un proces gradual de ajustare fiscală în anii 2021-2022, dar țintele au fost ratate începând cu anul 2023.

Investițiile publice pot deveni un motor de relansare economică, însă este nevoie de îmbunătățirea capacității administrative necesare pentru implementarea eficientă a volumului mare de investiții, în special a celor din fonduri europene. Pe termen mediu, investițiile publice vor completa investițiile realizate din fonduri europene, disponibile prin Cadrul Financiar Multianual și Fondul de Redresare și Reziliență (PNRR), promovând astfel o creștere economică robustă pe termen mediu și lung. Este important de menționat faptul că investițiile publice susțin un cerc virtuos al dezvoltării economice, încurajând totodată apetitul investițional al sectorului privat, ceea ce pe termen mediu și lung se traduce inclusiv prin venituri bugetare mai mari (taxe, impozite, contribuții). Astfel, investițiile publice vor antrena un efect de multiplicare în economie.

Implementarea reformelor și investițiilor incluse în PNRR poate sprijini economia României să devină mai robustă, mai competitivă și să se poziționeze mai avantajos în lanțurile de producție regionale. PNRR presupune o alocare de 12,12 miliarde euro (granturi) și 14,94 miliarde (împrumuturi). Până în prezent, România a primit partea de pre-finanțare (13% din alocarea totală), tranșa aferentă primei cereri de plată de 2,6 miliarde euro, precum și tranșa aferentă celei de-a doua cereri de plată de 2,7 miliarde euro. Spre exemplu, în PNRR sunt prevăzute reforme ce susțin consolidarea fiscală pe termen mediu, inclusiv prin digitalizarea ANAF. Implementarea acestor reforme are drept obiectiv majorarea graduală a veniturilor din taxe și impozite prin îmbunătățirea colectării. Potrivit PNRR, România are în vedere consolidarea sistemului fiscal și creșterea capacității de colectare a veniturilor la bugetul de stat, rezultatul așteptat fiind de cel puțin 3 puncte procentuale din PIB până în 2026 (2,5 pp din reforma administrației fiscale și 0,5 pp din revizuirea cadrului fiscal).

4. Rezultate

4.1. Rezultatele obținute pentru indicele la nivel național privind așteptările mediului de afaceri

Indicele privind așteptările mediului de afaceri din România (pentru a înlesni comunicarea, îl vom denumi pe scurt RBI¹ – indicele mediului de afaceri din România) relevă un grad mai scăzut de rezervă din partea firmelor asupra evoluțiilor la nivel economic și social în anul 2024. Valoarea indicelui se situează la 3,35 puncte din maxim 5, față de 2,80 pentru anul 2023, ceea ce indică faptul că **mediul de afaceri se așteaptă, în general, ca evoluțiile economico-sociale din 2024 să fie mai bune decât cele din 2023.**

Valorile obținute pentru fiecare pilon care contribuie la construcția indicelui național sunt prezentate în Figura 3. Pilonii cu așteptările cele mai ridicate, indicând perspective mai bune pentru anul 2024, privesc evoluția cifrei de afaceri și pieței (Pilonul 1) și a investițiilor (Pilonul 3). Aceste rezultate corespund cu cele pentru anul 2023. În primul caz, evoluția cifrei de afaceri este privită cu un grad de optimism superior mediei, ca urmare a așteptărilor crescute într-o evoluție mai bună a cererii de pe piața națională și a disponibilității produselor și serviciilor oferite de furnizori. De asemenea, firmele sunt încrezătoare că nivelul investițiilor în dezvoltare, creșterea competențelor angajaților, marketing și promovare, transformarea digitală a activității, dar și inovarea sau colaborarea cu mediul academic vor avea o evoluție mai bună în anul 2024.

Nivelul așteptărilor se situează deasupra valorii medii și pentru Pilonul 2, ce reflectă așteptările cu privire la evoluția profitabilității (Pilonul 2). Mai exact, evoluția profitabilității companiei și acordarea de dividende sunt privite cu un grad mai ridicat de încredere pentru anul care va urma.

La un nivel similar cu media se situează așteptările pentru Pilonul 4, privind forța de muncă și dimensiunea companiei, ceea ce relevă că întreprinderile românești se așteaptă ca acești indicatori să rămână similari în anul

¹ Romanian Business Index

2024.

Pilonii 6, interacțiunea cu autoritățile și 7, evoluția economiei naționale și globale, s-au situat sub media indicelui compozit, indicând faptul că firmele au un nivel scăzut de încredere pentru colaborarea cu autoritățile locale și centrale, pentru interacțiunea cu acestea prin platforme digitale, pentru stabilitatea cadrului legislativ, a acordării stimulentei și subvențiilor pentru inovare sau a schimbărilor la nivel politic. De asemenea, sunt circumspecți în ceea ce privește evoluția inflației și a cursului de schimb, dar și a schimbărilor la nivelul economiei UE și a celei globale.

Cel mai scăzut nivel al așteptărilor, sub medie, a fost înregistrat pentru Pilonul 5. Costuri și dificultatea accesului la finanțare. Companiile se tem de costuri mai ridicate cu reglementările de mediu, utilități, impozitarea muncii și a profiturilor sau veniturilor, accesul la finanțare.

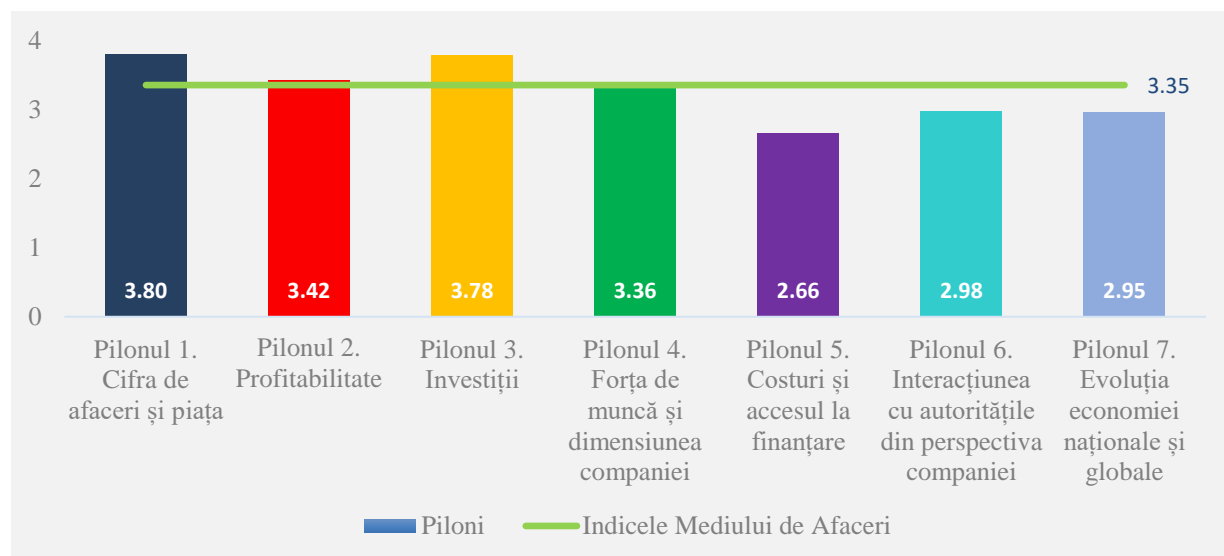

Figura 10. Valorile obținute pentru RBI și pilonii aferenți

Peste o treime din companiile din România sunt optimiste cu privire la evoluțiile economico-sociale din 2024 (așteptări în creștere și creștere semnificativă), și doar 3,3% se așteaptă la o înrăutățire a situației. Mai mult de jumătate (59,4%) din companiile chestionate consideră că evoluțiile din anul 2024 vor fi similare celor din anul precedent, astfel încât își mențin așteptările la un nivel constant (Figura 11).

Comparativ cu așteptările firmelor pentru anul 2023, se remarcă o îmbunătățire a perspectivei pentru anul 2024. Ponderile companiilor care se așteaptă la o îmbunătățire a situației și chiar a celor care consideră că evoluția va rămâne constantă sunt semnificativ mai mari decât în urmă cu un an, în timp ce scade vizibil ponderea companiilor care prevedeau o înrăutățire a situației.

Figura 11. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială

a) Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața

62,7% dintre companii se așteaptă la evoluții mai bune pentru cifra de afaceri și piață în anul 2024, în timp ce aproximativ o treime (34,4%) consideră că evoluțiile din acest an vor fi similare celor din anul precedent, astfel încât își mențin așteptările la un nivel constant. Mai detaliat, 42,1% dintre firme indică o creștere a așteptărilor privind evoluțiile economico-sociale, iar 20,6% așteaptă o creștere semnificativă. Doar 2,9% dintre respondenți se așteaptă la o înrăutățire a situației (Figura 5).

Comparativ cu așteptările exprimate pentru anul 2023, ponderea companiilor care se așteaptă la o creștere, respectiv o creștere semnificativă, a cifrei de piață s-a majorat vizibil, în timp ce nivelul de pesimism s-a diminuat.

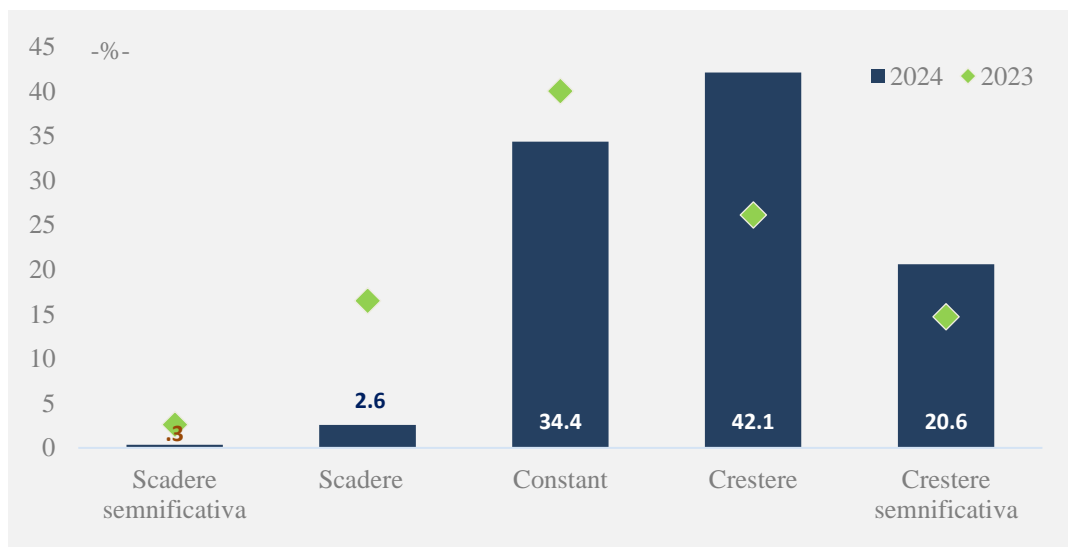

Figura 12. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 1. Cifra de afaceri și piața

b) Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate

Așteptările în privința profitabilității înregistrate de companii în anul 2024 tind să indice spre evoluții mai degrabă optimiste. Cea mai mare pondere a firmelor (45%) consideră că evoluțiile vor fi menținute constante, similare anului trecut. Puțin peste 40% dintre respondenți sunt optimiști, astfel că din numărul total, 14,5% indică o creștere semnificativă a așteptărilor, iar alți 28,4% au așteptări în creștere. Sub o cincime se declară pesimiști (Figura 13).

Tendința, comparativ cu anul anterior, este de majorare a ponderii companiilor care întrevăd evoluții bune, și de diminuare a perspectivei pesimiste.

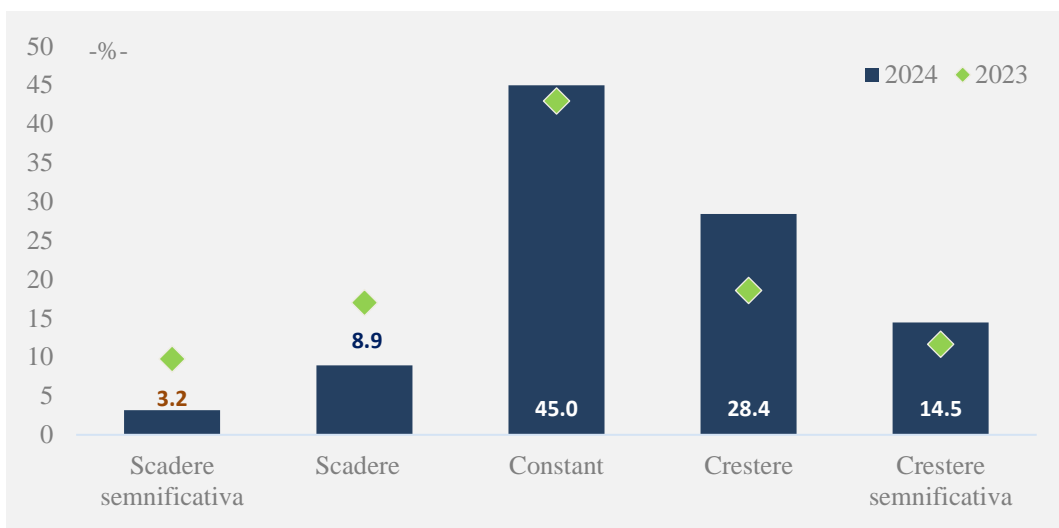

Figura 13. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 2. Profitabilitate

c) Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 3. Investiții

Ponderea companiilor care au așteptări legate de îmbunătățirea investițiilor pe care le vor realiza în anul 2024 este preponderentă. Procentul companiilor care așteaptă evoluții mai bune (66,1%) este mult mai mare decât ponderea celor care își mențin la un nivel constant așteptările în privința investițiilor (30,2%) (Figura 14).

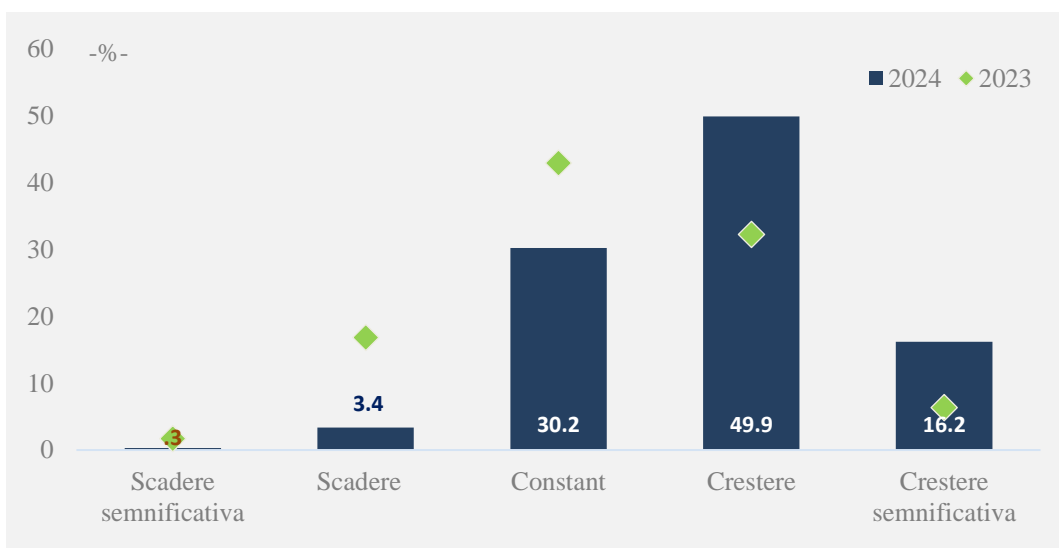

Figura 14. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 3. Investiții

d) Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

Așteptările în privința disponibilității forței de muncă și a evoluției dimensiunii companiei tind să fie mai degrabă optimiste. O treime dintre respondenți (32,3%) sunt de părere că situația se va îmbunătăți în anul 2024. Doar 8,1% dintre companii așteaptă, în schimb, o înrăutățire a situației. Peste jumătate dintre firmele respondente (59,5%) își mențin la un nivel constant așteptările (Figura 15).

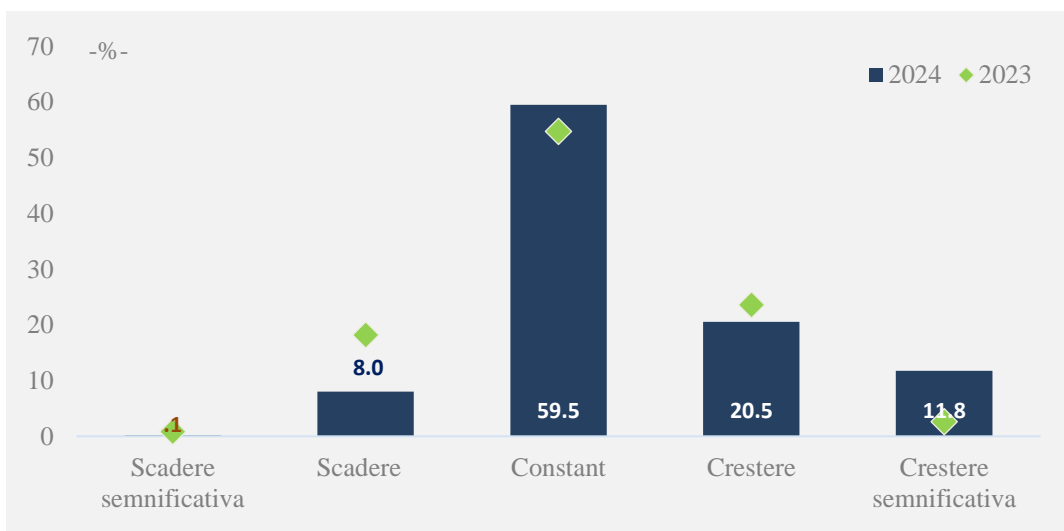

Figura 15. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

e) Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare

Costurile și accesul la finanțare sunt printre problemele pentru care perspectivele mediului de afaceri sunt dintre cele mai pesimiste. 35% dintre firme se așteaptă la înrăutățirea situației, în sensul scăderii accesului la finanțare. Doar un număr foarte mic dintre respondenți (6,6%) consideră că perspectivele vor fi mai bune pe acest pilon în anul 2024. Pentru 58,3% dintre firme, așteptările se mențin la un nivel constant (Figura 16).

Cu toate acestea, așteptările se mențin mai ridicate decât în anul 2023. Se remarcă o majorare ușoară a ponderii companiilor care intuiesc o creștere a accesului la finanțare, o accentuare a celor care își mențin așteptările constante, în timp ce ponderea pesimiștilor s-a diminuat.

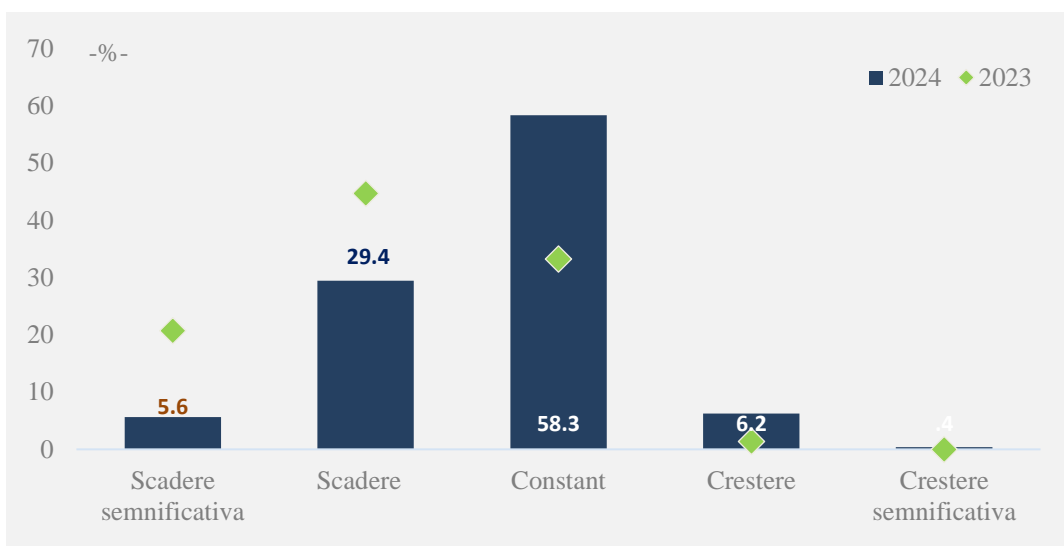

Figura 16. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare

f) Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

Deși mai puțin vizibil de această dată, nivelul de optimism în privința interacțiunii cu autoritățile e mai ridicat decât pentru anul 2023. Mai puține companii au o perspectivă pesimistă, astfel că 18,2% dintre companii întrevăd o îmbunătățire a evoluțiilor în acest domeniu. Așteptările privind interacțiunea cu autoritățile se mențin la nivel constant pentru 60% dintre companii (Figura 17). Rămân însă peste 20% dintre respondenți care se așteaptă la o

degradare a interacțiunii cu autoritățile în anul 2024, deși cu o pondere în scădere față de anul anterior.

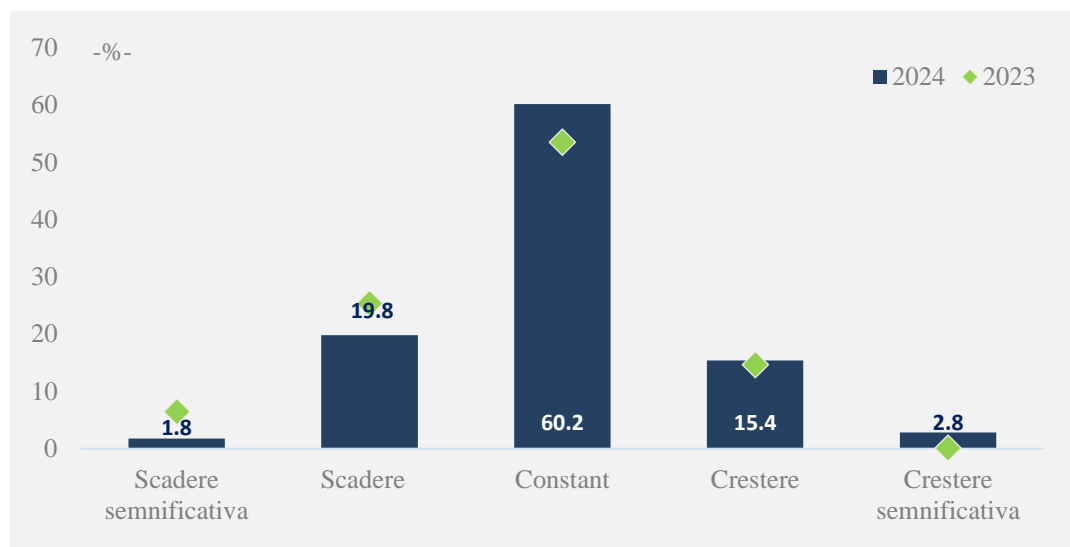

Figura 17. Așteptările mediului de afaceri pentru Pilonul 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

g) Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

Ponderea firmelor chestionate care se așteaptă ca evoluțiile economice la nivel național și global să se înrăutățească în anul 2024 a scăzut semnificativ față de anul precedent. Astfel, doar 21,2% dintre companii sunt pesimiste în această privință, în comparație cu 57,3%, pentru anul 2023.

Procentul celor care se așteaptă la evoluții constante a crescut semnificativ, reunind peste 62% dintre companii. În ușoară creștere este și ponderea celor care se așteaptă la evoluții mai bune (16,8%).

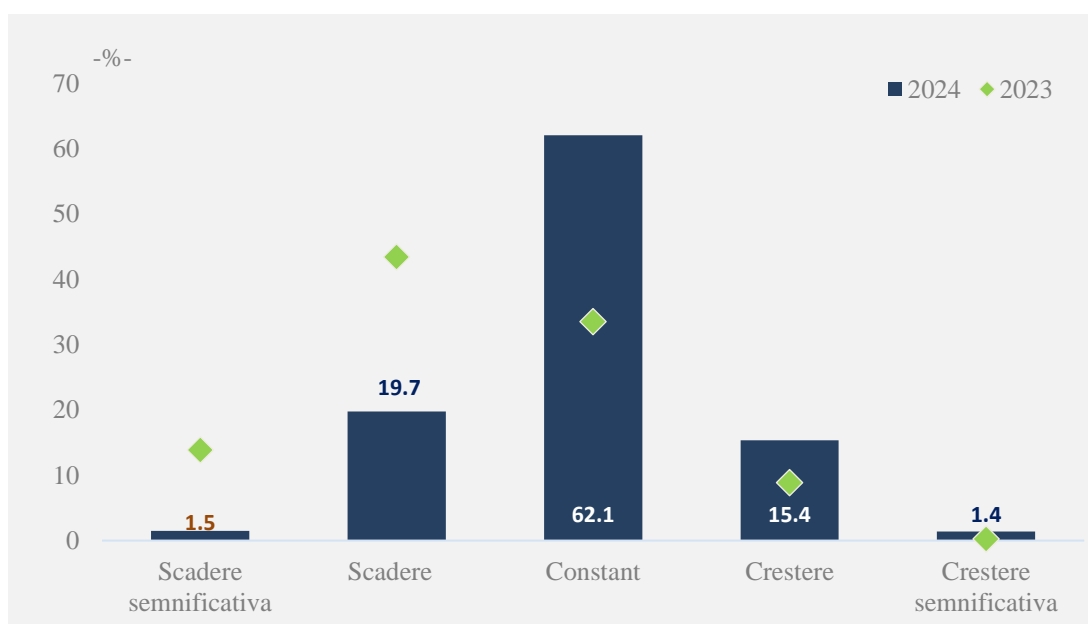

Figura 18. Așteptările mediului de afaceri din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

4.2. Așteptările mediului de afaceri din România pentru anul 2024 și evoluția față de anul 2023 – distribuție geografică pe macroregiuni

Rezultatele obținute pentru indicele general privind așteptările mediului de afaceri la nivel de macroregiuni și evoluția față de anul anterior

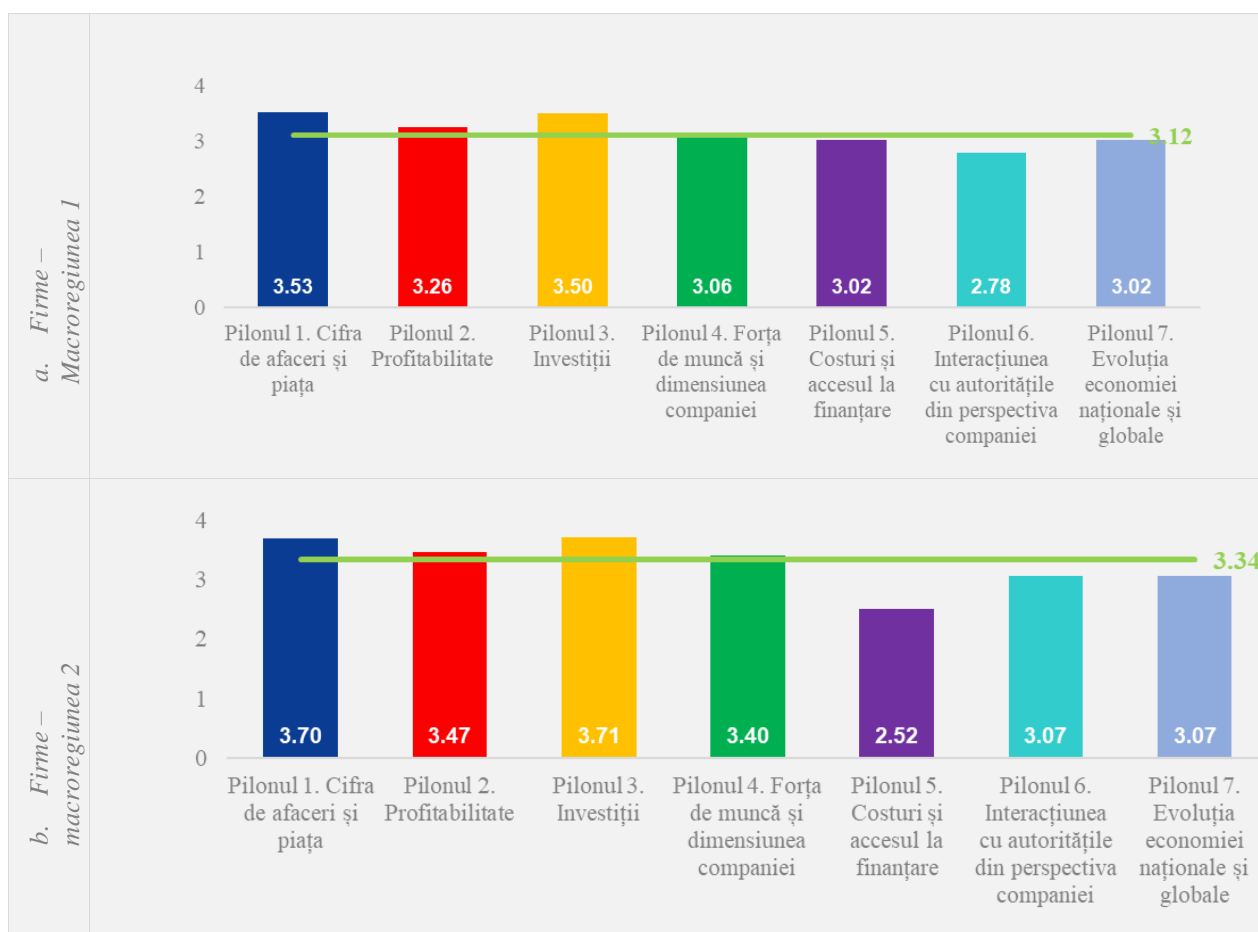
Pe macroregiuni, cea mai mare valoare a indicelui RBI se înregistrează pentru Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), cu o valoare a indicelui de 3,44 din maximumul de 5, urmată de Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), unde indicele se situează la un nivel de 3,4. Ambele valori înregistrate se situează peste valoarea medie a RBI, de 3,35 puncte. La un nivel destul de apropiat se situează și Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est), cu o valoare a indicelui de 3,34, foarte apropiat mediei. Macroregiunea 1 înregistrează cele mai pesimiste așteptări privind evoluția economică și socială în anul 2024, cu un nivel al indicelui de 3,12.

Macroregiunea 4 înregistrează cele mai ridicate niveluri din țară în cazul a cinci dintre piloni (Pilonul 1. Cifra de afaceri și piața; Pilonul 2. Profitabilitate; Pilonul 3. Investiții; Pilonul 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei și Pilonul 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei). În schimb, rămân la un nivel redus așteptările privind Pilonul 5. Costuri și accesul la finanțare.

Macroregiunea 2 are așteptări mai optimiste, cu valori peste media macroregiunii la nivelul a 4 piloni (Pilonii 1, 2, 3, și 4). În schimb, perspective pesimiste se înregistrează pentru Pilonul 7 și mai cu seamă pentru Pilonul 5, unde sunt și cele mai scăzute așteptări din țară (un scor de 2,52, cel mai mic la nivelul celor 4 macroregiuni).

În Macroregiunea 3, companiile afișează un grad de optimism peste media regiunii în ceea ce privește Pilonul 1. Cifra de afaceri și piața și Pilonul 3. Investiții, urmate de Pilonul 2. Profitabilitate. Cel mai mare scor este obținut pentru perspectivele de evoluție ale Pilonului 3. Investiții (3,88), iar cele mai pesimiste rezultate se înregistrează în cazul Pilonului 5.

În cazul Macroregiunii 1, optimismul este peste media regiunii la aceiași piloni – 1, 2 și 3, similar celorlalte regiuni. De această dată, pentru interacțiunea cu autoritățile (Pilonul 6) se întrevăd cele mai nefavorabile evoluții, la acest aspect fiind înregistrat cel mai mic scor dintre toate regiunile.

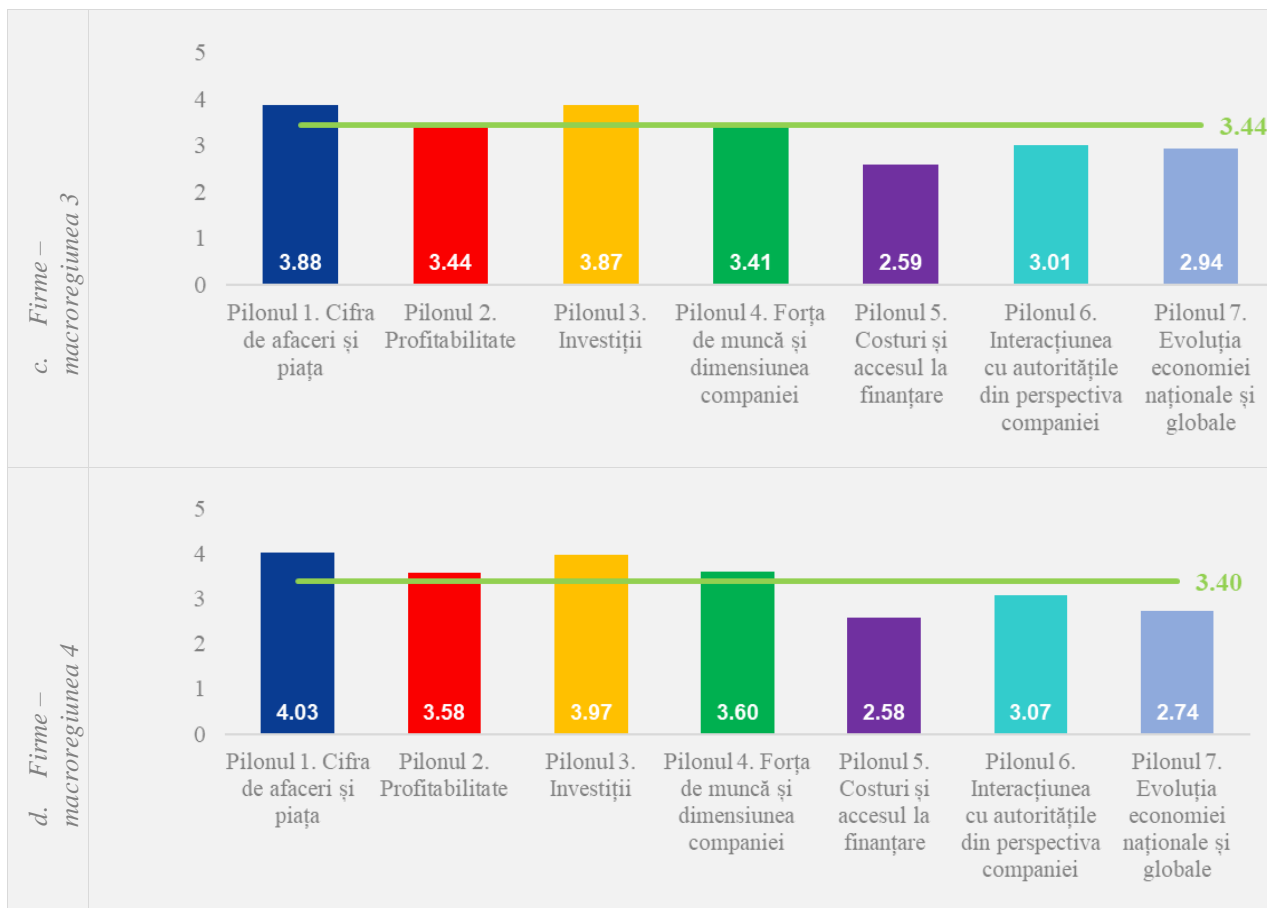

Figura 19. RBI la nivel de macroregiune și valorile aferente pilonilor

Cele mai optimiste în privința evoluțiilor economico-sociale din anul 2024 sunt companiile din Macroregiunea 3, unde 47,1% dintre firmele chestionate se așteaptă la evoluții mai bune, urmate de companiile din Macroregiunea 4, unde 42,2% indică spre o îmbunătățire a situației. Un context favorabil se întâlnește și în Macroregiunea 2, unde 35% dintre companii afișează optimism față de evoluțiile din anul 2024. Macroregiunea 1 face notă discordantă, în sensul că doar o pondere de 11,6% dintre companii declară că se așteaptă la evoluții mai bune. Restul companiilor de aici (88,4%) sunt concentrate în zona în care anticipază o evoluție constantă a situației economice și sociale. Gradul de pesimism a scăzut notabil în toate macroregiunile comparativ cu anul anterior; cea mai mare pondere a companiilor pesimiste asupra evoluțiilor viitoare nu depășește 4,8%, iar acestea sunt situate în Macroregiunea 3.

Figura 20. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru) a crescut semnificativ ponderea companiilor care își mențin așteptările constante pentru anul 2024. Chiar dacă ponderea celor care se așteaptă la înrăutățirea situației tinde spre 0, rămâne însă un grup restrâns de companii care întrevăd o evoluție mai bună.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est), se menține relativ constantă ponderea companiilor care consideră că evoluțiile din 2024 vor fi similare celor din 2023. Astfel, 62,1% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în ușoară creștere față de 60,5% la exercițiul anterior. Scăderea drastică a așteptărilor pesimiste este compensată de creșterea la 32,7% a celor care așteaptă o îmbunătățire a condițiilor economice și sociale, în urcare față de 11,5% în exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), 45,1% dintre companii anticipează pentru anul 2024 evoluții mai bune decât în anul precedent, în creștere față de 27,9% în exercițiul anterior, procentul celor care anticipează o creștere semnificativă a urcat la 2% (nicio firmă nu avea astfel de așteptări anul anterior), iar ponderea celor care prognozează evoluții constanțe s-a ridicat la 48,1%, în ușoară urcare față de 45,5% în exercițiul anterior. Ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 a scăzut de aproape 5 ori, ajungând la 4,8% față de 26,6% în exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), s-a diminuat considerabil ponderea firmelor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024, la 2,5% față de 50,7% în exercițiul anterior, și s-a majorat ponderea celor optimiste la 42,2%, comparativ cu 1,1% anterior. Alte 55,3% dintre companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 48,2% în exercițiul anterior.

a) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului

1. Cifra de afaceri și piața

Companiile tind să fie mai degrabă optimiste cu privire la evoluția pe anul 2024 a cifrei de afaceri. Anticipările care vizează creșteri și creșteri semnificative reunesc cele mai mari ponderi de companii în Macroregiunea 3 (82%) și Macroregiunea 4 (76,4%). Mai puțin similare, dar totuși cu un nivel de optimism ridicat, sunt Macroregiunea 2 (49% din companii se așteaptă la creșteri și creșteri semnificative, și doar 40,3% manifestă un comportament similar în Macroregiunea 1. Companiile împărtășesc mai puțin, de această dată, viziuni sumbre asupra evoluției în anul 2024, remarcându-se o pondere foarte scăzută la nivel general pentru așteptări de scădere și scădere semnificativă a cifrei de afaceri. De asemenea, ponderea companiilor care își mențin perspectivele constante asupra evoluției situației rămân majoritare doar în Macroregiunile 1 și 2, în rest fiind depășite de companiile care se așteaptă la îmbunătățiri.

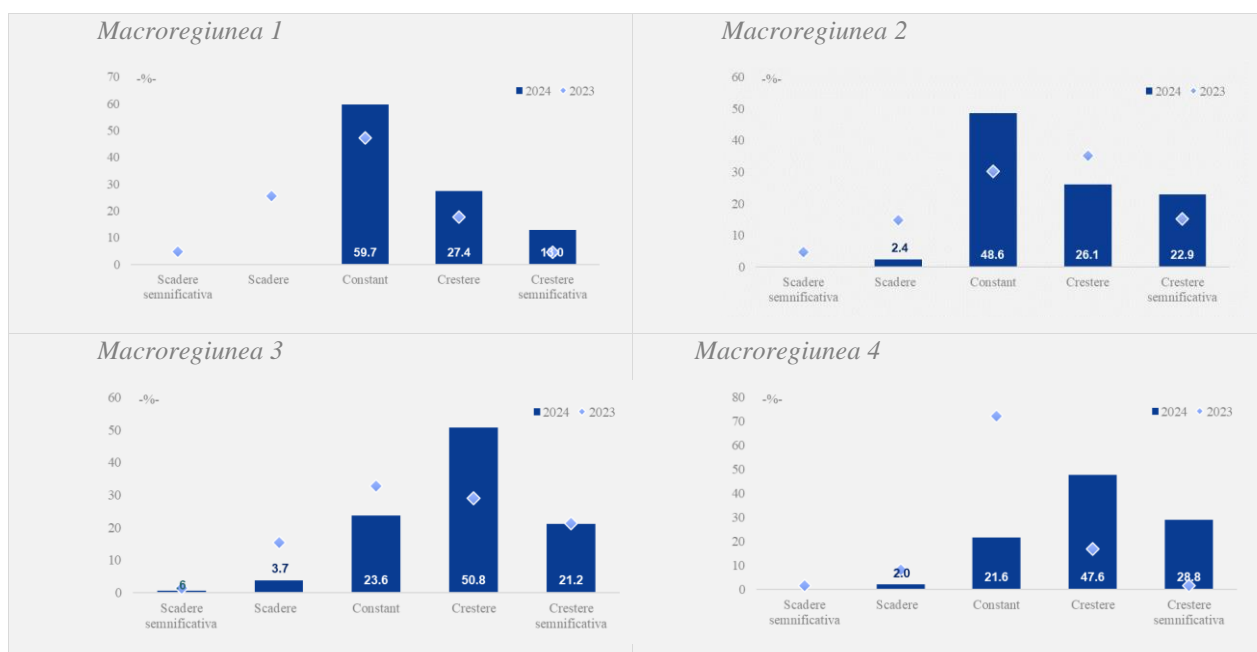

Figura 21. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața, pe macroregiuni

În general, în toate macroregiunile, ponderea companiilor care se așteaptă la îmbunătățirea situației a crescut comparativ cu anul 2023. Excepție face Macroregiunea 2, unde ponderea companiilor cu așteptări de creștere scade la 26,1% comparativ cu 35,2% în exercițiul anterior, însă se majorează grupul de companii care anticipează

o creștere semnificativă a situației.

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru), 59,7% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 47,3% la exercițiul anterior, 40,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 22,4% în exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă este aproape nulă, comparativ cu 30,3% în exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est) se constată aceeași îmbunătățire a așteptărilor firmelor pentru anul 2024 comparativ cu așteptările pentru anul 2022. Astfel, 48,6% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 30,2% în exercițiul anterior, 49% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 50,3% în exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 2,4%, față de 14,8% anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov) se regăsește cea mai mare pondere a companiilor care se așteaptă la creșteri în anul 2024 (50,8% față de 29% anul anterior), în timp ce ponderea celor care prognozează o creștere semnificativă a rămas relativ constantă (21,2% față de 21,4% anterior). A scăzut, de asemenea, numărul companiilor care anticipează evoluții constante la 23,6% față de 32,8% anterior. În plus, doar 4,3% din total mai așteaptă scăderi și scăderi semnificative, față de 16,9% anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), ponderea firmelor care se așteaptă la creșteri semnificative este cea mai mare din țară (28,8%, în creștere față de 1,5% în exercițiul anterior). Aproape jumătate dintre companii (47,6%) prognozează o creștere, față de doar 16,8% anterior, iar 21,6% anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere semnificativă față de 72,2% în exercițiul anterior.

b) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate

Se remarcă din nou o similaritate între Macroregiunile 3 și 4, unde gradul de optimism predomină. Astfel, 48,7% companii din Macroregiunea 3 și 47,5% din Macroregiunea 4 se așteaptă la o creștere, respectiv creștere semnificativă a evoluțiilor în cazul profitabilității în anul 2024. Situația tinde să sugereze un nivel similar privind așteptările în Macroregiunile 1 și 2.

Deși Macroregiunea 3 are cel mai mare grad de companii optimiste, reunește de asemenea și cea mai mare pondere a celor care întrevăd scăderi și scăderi semnificative (15,6%), urmată de Macroregiunea 2 (13,2%). În schimb, doar 4,7% din companiile din Macroregiunea 4 se aliază acestor previziuni, cel mai scăzut nivel.

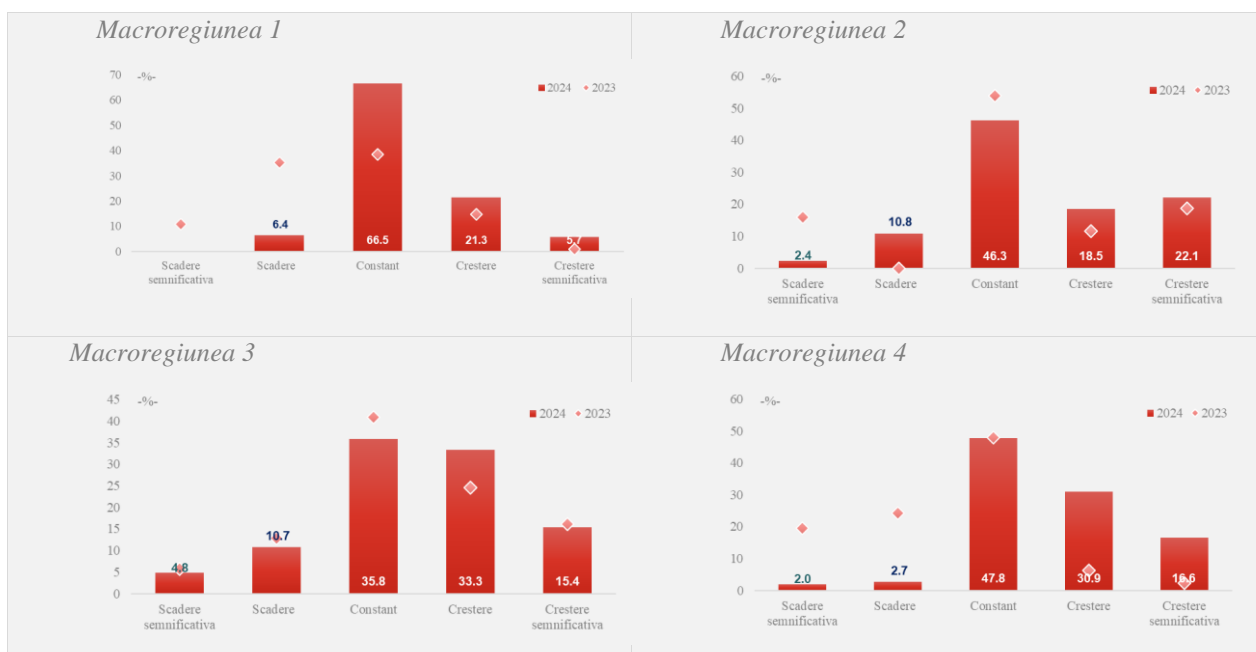

Figura 22. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate, pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru) se constată o reducere puternică a ponderii firmelor care așteaptă o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024, la 6,4% față de 46% în exercițiul anterior. În schimb, 66,5% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, mult

peste ponderea de 38,4% a firmelor care aveau aceleași prognoze în exercițiul anterior, iar 27% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 15,5% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est), 46,3% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 53,8% la exercițiul anterior, 40,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 30,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 13,2%, în diminuare față de 16% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), 35,8% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 40,9% la exercițiul anterior, 48,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 40,6% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 15,6%, în diminuare față de 18,5%, la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), 47,8% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, relativ similar exercițiului anterior (47,9%), 47,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare puternică față de 8,5% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 4,7%, în diminuare puternică față de 43,6% la exercițiul anterior.

c) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 3. Investiții

Companiile înclină, și în acest caz, mai degrabă spre optimism decât spre pesimism. Peste jumătate din companii se așteaptă la evoluții mai bune decât în anul anterior, cea mai mare pondere fiind în Macroregiunea 3 (80,5%), iar cea mai mică în Macroregiunea 1 (51,9%). Procentul companiilor care se așteaptă la evoluții mai slabe ale investițiilor în 2024 față de 2023 variază între 6,9% în Macroregiunea 1 și 1% în Macroregiunea 4, unde se întâlnește cel mai mic procent. Tendința generală este de îmbunătățire a perspectivelor și de diminuare a ponderii companiilor care anticipează rezultate mai slabe.

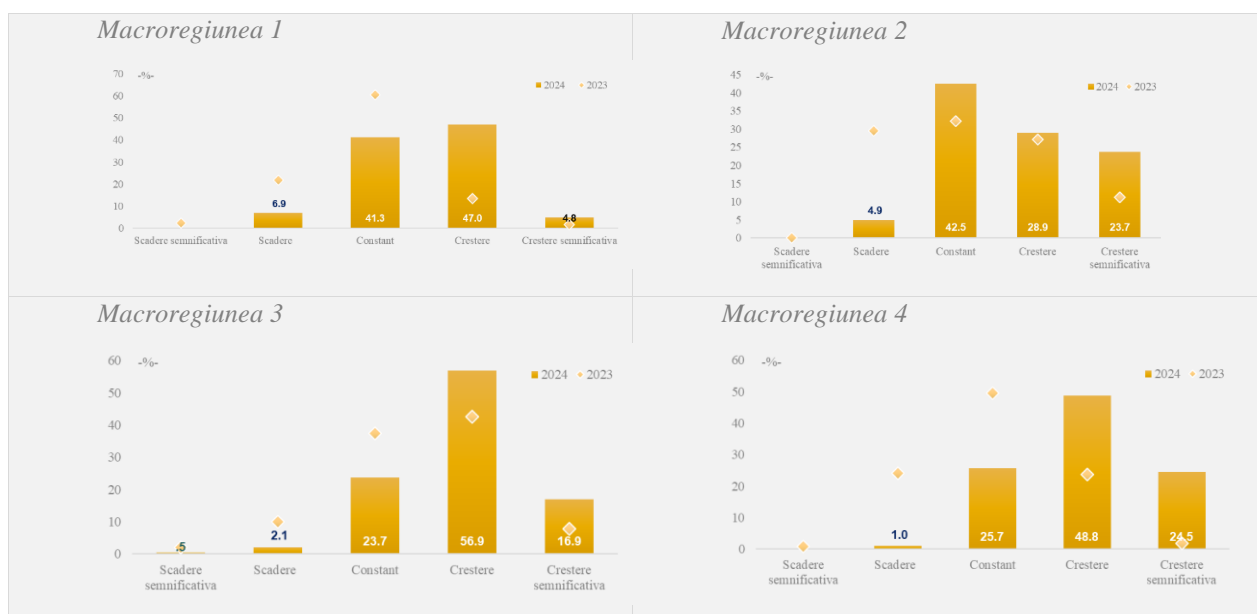

Figura 23. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 3. Investiții, pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru), 41,3% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 60,7% în exercițiul anterior, 51,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare puternică față de 15,2% în exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 6,9%, diminuându-se față de nivelul de 24,2% înregistrat anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est), 42,5% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 32,3% la exercițiul anterior, 52,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 38,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 4,9%, scăzând puternic față de 29,5% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), 23,7% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 37,5% la exercițiul anterior, 80,5%

prognozează o creștere sau creștere semnificativă, mult peste cele 50,5% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 2,6%, în scădere față de 12,1% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), 25,7% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 49,5% la exercițiul anterior, 73,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, de trei ori peste nivelul de 25,5% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 1%, mult sub ponderea de 25% la exercițiul anterior.

d) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

Perspectivile privind evoluția forței de muncă și a dimensiunii companiei tind să fie mai degrabă constante la nivelul tuturor macroregiunilor, similar celor înregistrate pentru perspectivele asupra anului 2023, deci la exercițiul anterior. Predomină însă tendințele optimiste față de cele pesimiste, astfel că Macroregiunile 4 și 3 au ponderea cea mai mare de companii cu așteptări privind îmbunătățirea situației pe piața muncii (44,2%, respectiv 35,8%), în timp ce în Macroregiunea 1 se regăsește cel mai mare procent de companii care se așteaptă la evoluții mai slabe (9,7%), urmată de Macroregiunea 3 (8,5%).

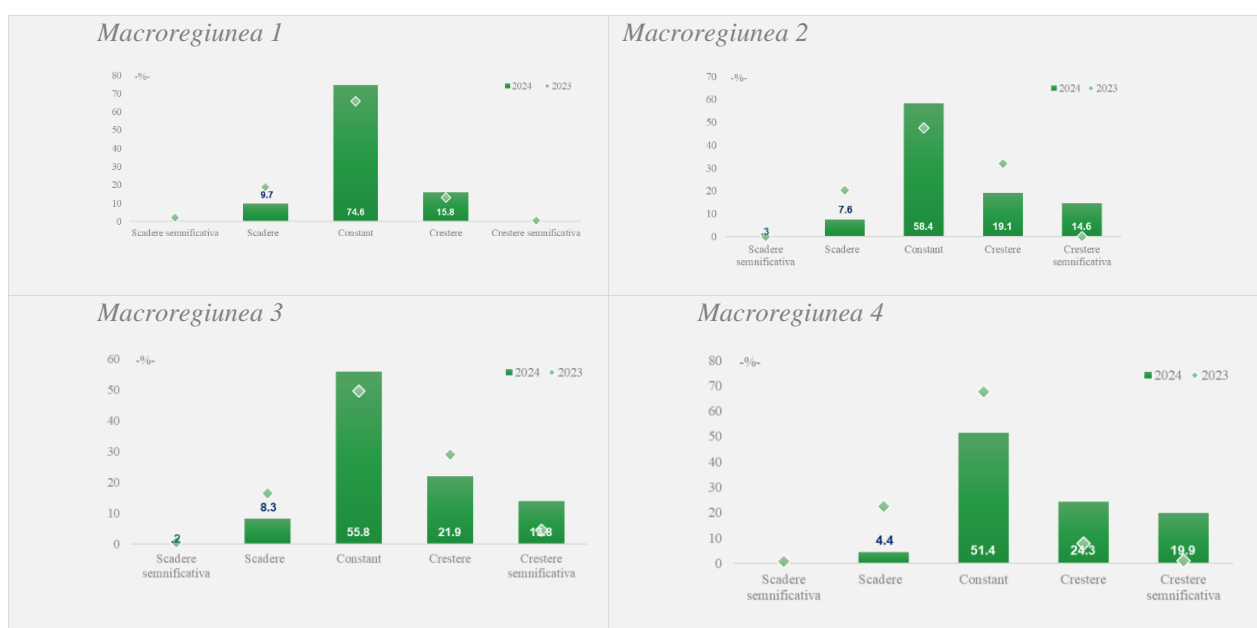

Figura 24. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei, pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru), 74,6% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 65,8% la exercițiul anterior, 15,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în majorare ușoară față de 13,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 9,7%, sub procentul de 20,9% din exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est), 58,4% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 47,5% la exercițiul anterior, 33,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare ușoară față de 32% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 7,9%, în coborâre față de 20,4% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), 55,8% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 49,6% la exercițiul anterior, 35,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 33,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 8,5%, în coborâre față de 17% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), 51,4% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 67,7% la exercițiul anterior, 44,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 8,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 4,4%, în coborâre puternică față de 23,4% la exercițiul anterior.

e) Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare

Spre deosebire de ceilalți piloni, în acest caz majoritatea companiilor, indiferent de macroregiune, se așteaptă la o înrăutățire a evoluției costurilor și a accesului la finanțare, predominând ponderea companiilor pesimiste, deși procentul lor se află în scădere. Comparativ cu anticipările pentru anul anterior, a crescut mai degrabă percepția că situația în anul 2024 va rămâne similară celei anterioare. Cele mai multe companii pesimiste sunt în Macroregiunea 2, având în vedere că 43,7% dintre respondenți indică spre accentuarea semnificativă a dificultăților de accesare a fondurilor. Pe poziția a doua se află, îndeaproape ca procent, companiile din Macroregiunea 3 (39%). Ponderea companiilor optimiste nu depășește 18,5% în Macroregiunea 1, dar este o situație deosebită față de restul regiunilor, unde procentele sunt mult mai scăzute (maxim 4,7% în Macroregiunea 2).

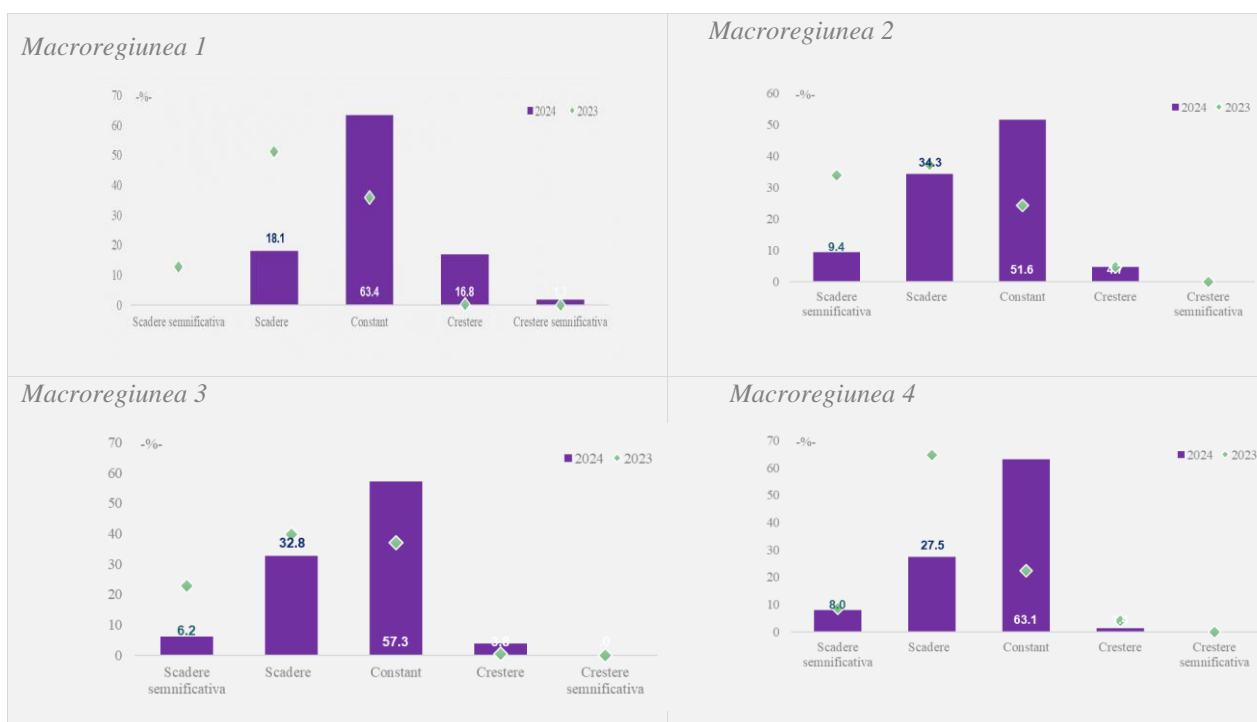

Figura 25. Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare, pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru), 63,4% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 35,8% la exercițiul anterior, 18,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 0,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 18,1%, în scădere față de 64% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est), 51,6% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, un volum aproape dublu față de 24,2% la exercițiul anterior, 4,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, similar situației obținute la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 43,7%, în scădere față de 71,1% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), 57,3% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 37% la exercițiul anterior, 3,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă față de nivelul de 0,4% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 39%, un nivel ridicat, dar în scădere față de 62,6% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), 63,1% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 22,4% la exercițiul anterior, 1,4% prognozează o creștere sau

creștere semnificativă, în scădere față de 4,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 35,5%, în scădere față de 73,5% la exercițiul anterior.

f) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

În cazul acestui pilon observăm o similaritate între Macroregiunile 3 și 4, comparativ cu 1 și 2. Pentru toate macroregiunile, ponderea companiilor care așteaptă niveluri relativ similare din perspectiva interacțiunii cu autoritățile sunt cele mai ridicate, însă în Macroregiunea 1, ponderea companiilor pesimiste este mai ridicată decât a celor optimiste. În Macroregiunea 2 situație este exact inversă, în timp ce în Macroregiunile 3 și 4, ponderea tinde să fie relativ la același nivel între anticipările pesimiste și cele optimiste. Cele mai multe companii care se așteaptă la înrăutățirea situației (28,7%) se regăsesc în Macroregiunea 1. Deși procentul companiilor pesimiste rămâne ridicat, se constată o ușoară ameliorare față de rezultatele asupra anului anterior. Macroregiunea 2 este de departe cea care înregistrează cea mai mare pondere a companiilor care se așteaptă la o îmbunătățire a situației (29,2%), urmată la distanță de Macroregiunea 3 (cu 19,2% dintre companii).

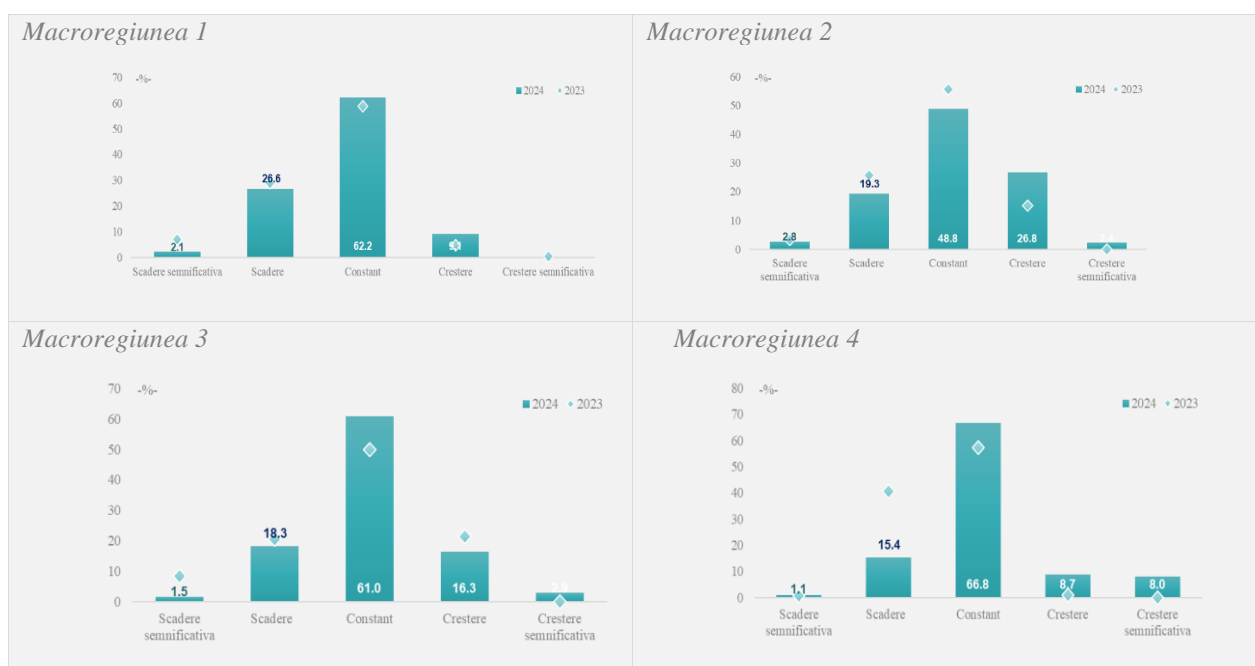

Figura 26. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei, pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru), 62,2% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, comparativ cu 58,9% la exercițiul anterior, 9,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 5,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 28,7, în urcare față de 36% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est), 48,8% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 55,7% la exercițiul anterior, 29,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 15,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 22%, în coborâre față de 29,1% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), 61% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 50% la exercițiul anterior, 19,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 21,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 19,8%, în scădere față de 28,7% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), 66,8% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 57,4% la exercițiul anterior, 16,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 1,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 16,5%, cu mult sub nivelul de 41,5% la exercițiul anterior.

anterior.

g) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

Acest pilon înregistrează așteptări cu precădere pesimiste pentru anul 2024. Cea mai mare pondere a companiilor care întrevăd înrăutățiri ale evoluțiilor (înrăutățire și înrăutățire semnificativă) se regăsește în Macroregiunea 4 (34%), urmată de Macroregiunea 3 (23,8%%). Cu toate acestea, ponderea companiilor cu așteptări pesimiste tinde să se diminueze față de anul precedent. Sunt înregistrate, de asemenea, procente mari de companii care se așteaptă la o evoluție similară față de anul 2023. Cele mai multe companii care mizează pe o îmbunătățire a situației se află în Macroregiunea 2 (21,9%), comparativ cu cea mai scăzut pondere, de 8%, în Macroregiunea 4.

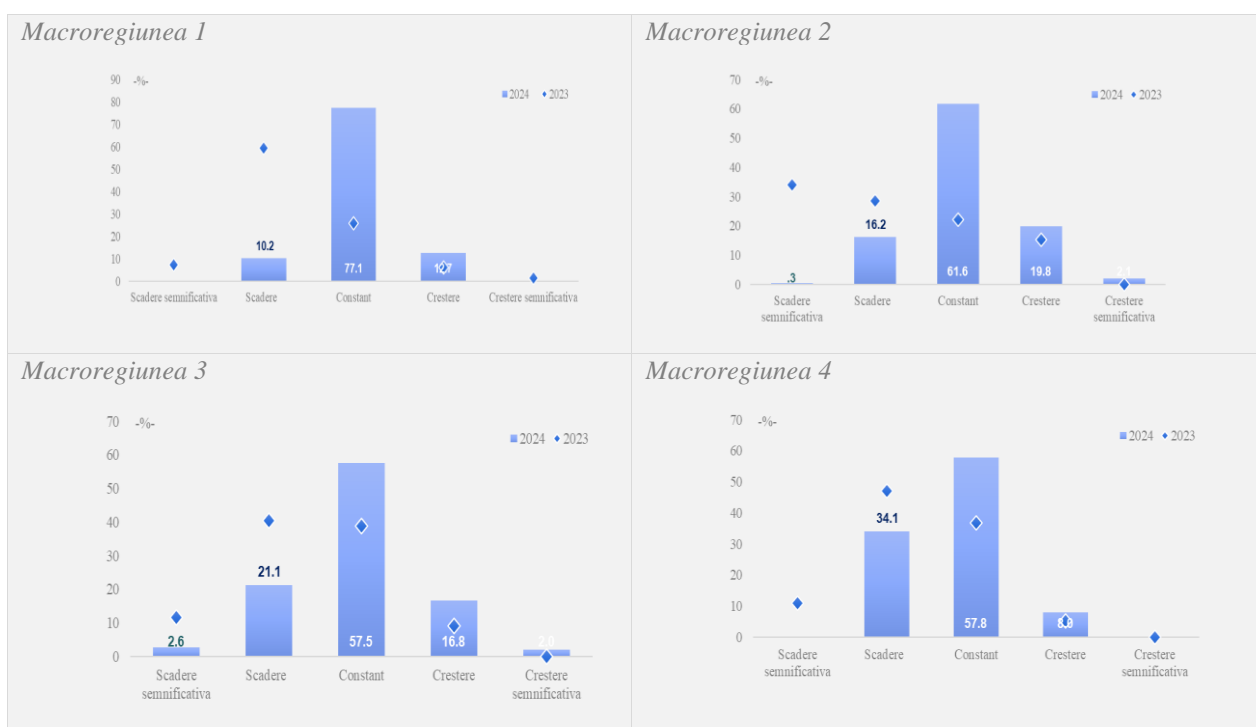

Figura 27. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale, pe macroregiuni

În Macroregiunea 1 (care include regiunile Nord-Vest și Centru), 77,1% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere semnificativă față de 25,7% la exercițiul anterior, 12,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă față de 7,5% în exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 10,2%, în scădere abruptă față de 66,8% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est), 61,6% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 22,2% la exercițiul anterior, 21,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 15,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 16,5%, în scădere față de 62,6% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), 57,5% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 38,8% la exercițiul anterior, 18,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 9,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 23,8%, în scădere față de 52,1% la exercițiul anterior.

În Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest), 57,8% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 36,8% la exercițiul anterior, 8% prognozează o creștere sau

creștere semnificativă, în urcare față de 5,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 41,1%, în scădere față de 58% la exercițiul anterior.

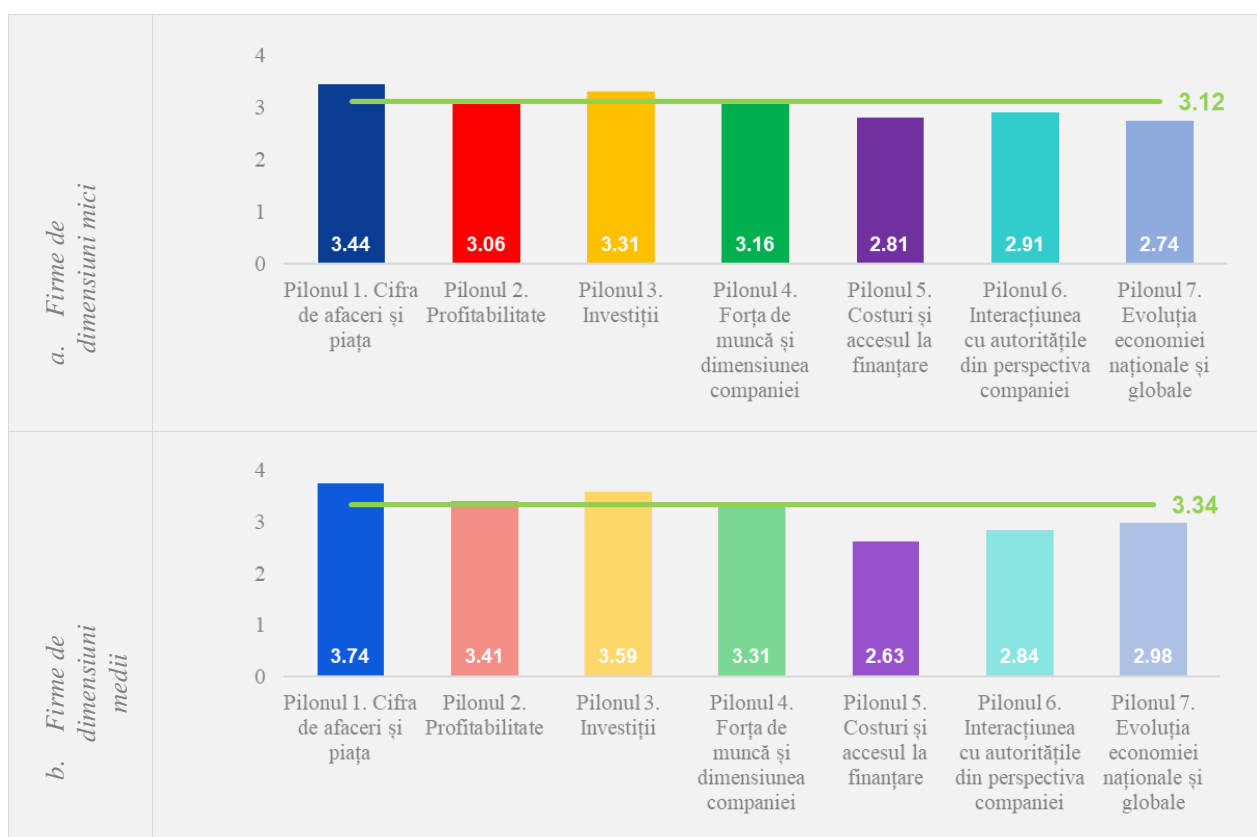
4.3 Așteptările mediului de afaceri din România pentru anul 2024 și evoluția față de anul 2023 – distribuție în funcție de dimensiunea companiei (firme mici, medii și mari)

Rezultatele obținute pentru indicii general privind așteptările mediului de afaceri în funcție de dimensiunea firmei și evoluția față de anul anterior

Calculat din perspectiva dimensiunii firmei pe o scală de la 1 la 5, RBI se menține superior mediei la nivel național (stabilită la 3,35) doar pentru companiile mari (3,38), la nivelul mediei pentru companiile de dimensiuni medii (RBI de 3,34) și continuă să se mențină sub medie pentru companiile de dimensiuni mici (RBI de 3,12).

Companiile de dimensiuni mari au așteptări mai ridicate decât restul asupra evoluției a cinci dintre cei șapte piloni (Pilonii 1, 2, 3, 4 și 6). Companiile de dimensiuni mici sunt cele care au cele mai mari așteptări comparativ cu restul privind accesul la finanțare (Pilonul 5) și interacțiunea cu autoritățile (Pilonul 6), în schimb sunt cele mai pesimiste asupra Pilonilor 1, 2, 3 și 4.

Valoarea indicatorului pe piloni sugerează că așteptările privind îmbunătățirea evoluțiilor sunt cele mai mari pentru cifra de afaceri și piață (Pilonul 1) și profitabilitate (Pilonul 2), în această ordine, pentru firmele medii și mari, în timp ce firmele mici se așteaptă în primul rând la o evoluție mai bună a cifrei de afaceri și pieței, urmată de cea a investițiilor. În schimb, așteptările privind înrăutățirea situației sunt cele mai mari în cazul costurilor și accesului la finanțare (Pilonul 5) pentru companiile medii și mari, urmate de evoluțiile economice la nivel național și global (Pilonul 7). În schimb, firmele mici anticipează mai degrabă o înrăutățire a evoluțiilor economice la nivel național și global, pe locul doi fiind aspectele legate de costuri și accesul la finanțare.

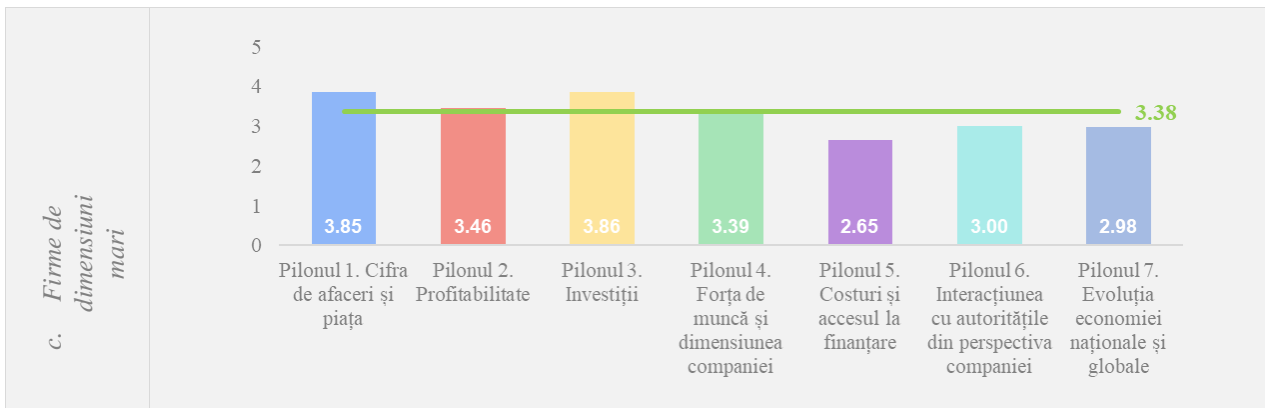

Figura 28. RBI în funcție de dimensiunea firmelor și valorile aferente pilonilor

Companiile anticipează, cu precădere, o menținere constantă a evoluțiilor economico-sociale în anul 2024 comparativ cu exercițiul anterior. În rest, predomină o tendință mai degrabă optimistă. Astfel, cel mai mare procent de companii optimiste se regăsește în rândul celor mari (39,2%), urmate de cele medii (38,6%) și firmele mici (19,6%). În schimb, cea mai mare pondere a firmelor care se așteaptă la o înrăutățire a situației economico-sociale în anul 2024 se întâlnește în cazul celor de mici dimensiuni (8%), urmată la distanță semnificativă de firmele medii (3,2%) și mari (2,7%).

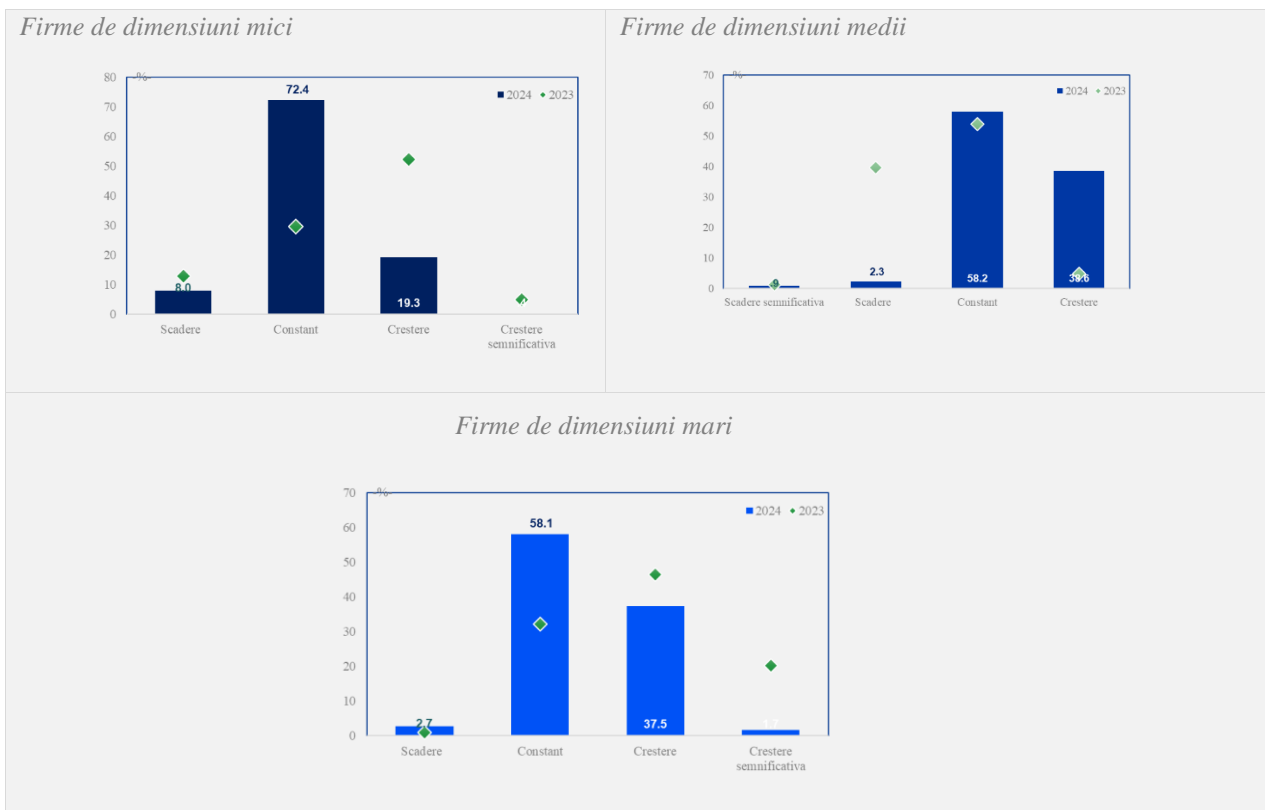

Figura 29. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială în funcție de dimensiunea firmei

Din perspectiva dimensiunii firmei, așteptările firmelor mici pentru anul 2024 comparativ cu așteptările pentru anul 2023 indică spre o scădere a ponderii celor care anticipează îmbunătățirea situației, dar și a celor care prevăd o înrăutățire. În schimb, 72,4% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 29,8% la exercițiul anterior, 19,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în coborâre față de 57,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care văd o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 8%, în scădere față de 13% la exercițiul anterior.

Așteptările firmelor medii pentru anul 2024 comparativ cu așteptările pentru anul 2023 sunt în creștere. Astfel,

58,2% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, nivel apropiat de cel de 54,1% din exercițiul anterior, 38,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 5% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 3,2%, în scădere puternică față de 41% la exercițiul anterior.

În cazul companiilor mari, 58,1% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 46,6% la exercițiul anterior, 39,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 20,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 2,7%, în urcare față de 1% la exercițiul anterior.

a) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața

Situația tinde mai degrabă spre un optimism ridicat în ceea ce privește așteptările asupra evoluțiilor cifrei de afaceri și pieței în anul 2024. Cea mai mare pondere a firmelor care se așteaptă la îmbunătățiri (64,8%) se regăsește în rândul companiilor mari, urmată de cele medii (cu 62,2% dintre companii) și la o distanță semnificativă de cele mici (45%).

Reticiența este, în schimb, crescută în rândul firmelor mici, având în vedere că 7,3% dintre acestea se așteaptă la o înrăutățire. Procentul este mai redus la nivelul companiilor medii și mari, ambele cu un procent de 2,5% de astfel de companii.

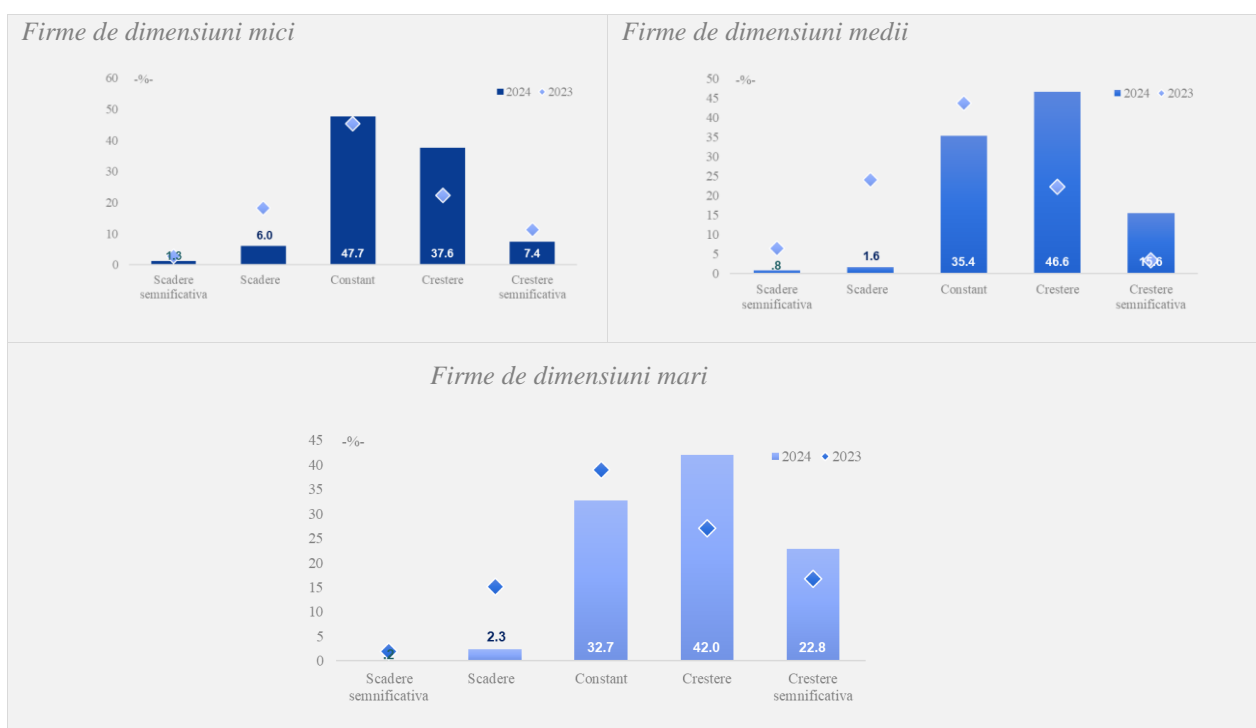

Figura 30. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața, în funcție de dimensiunea firmei

Din perspectiva dimensiunii firmei, 47,7% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere ușoară față de 45,3% la exercițiul anterior, 45% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 33,6% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 7,3%, în scădere față de 21% la exercițiul anterior.

În cazul firmelor medii, 35,4% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 43,8% la exercițiul anterior, 62,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 25,7% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 2,5%, în urcare față de 30,6%, la exercițiul anterior.

În cazul companiilor mari, 32,7% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 38,9% la exercițiul anterior, 64,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 43,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere

semnificativă pentru anul 2024 este de 2,5%, în diminuare semnificativă față de 17,2% la exercițiul anterior.

b) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate

Așteptările în privința profitabilității tind să fie similare pentru firmele medii și mari. Sunt mai numeroase companiile cu așteptări optimiste (42,9% în cazul firmelor medii și 44,5% în cazul firmelor mari), în timp ce 12% dintre companiile medii și 10,5% din cele mari se așteaptă mai degrabă la înrăutățirea profitabilității.

Firmele mici tind să fie mai pesimiste. La nivelul acestora, 28,6% se așteaptă la evoluții mai bune în anul 2024, iar 26% întrevăd o înrăutățire a situației. Procente semnificative consideră, de asemenea, că evoluțiile vor fi similare celor din anul 2023.

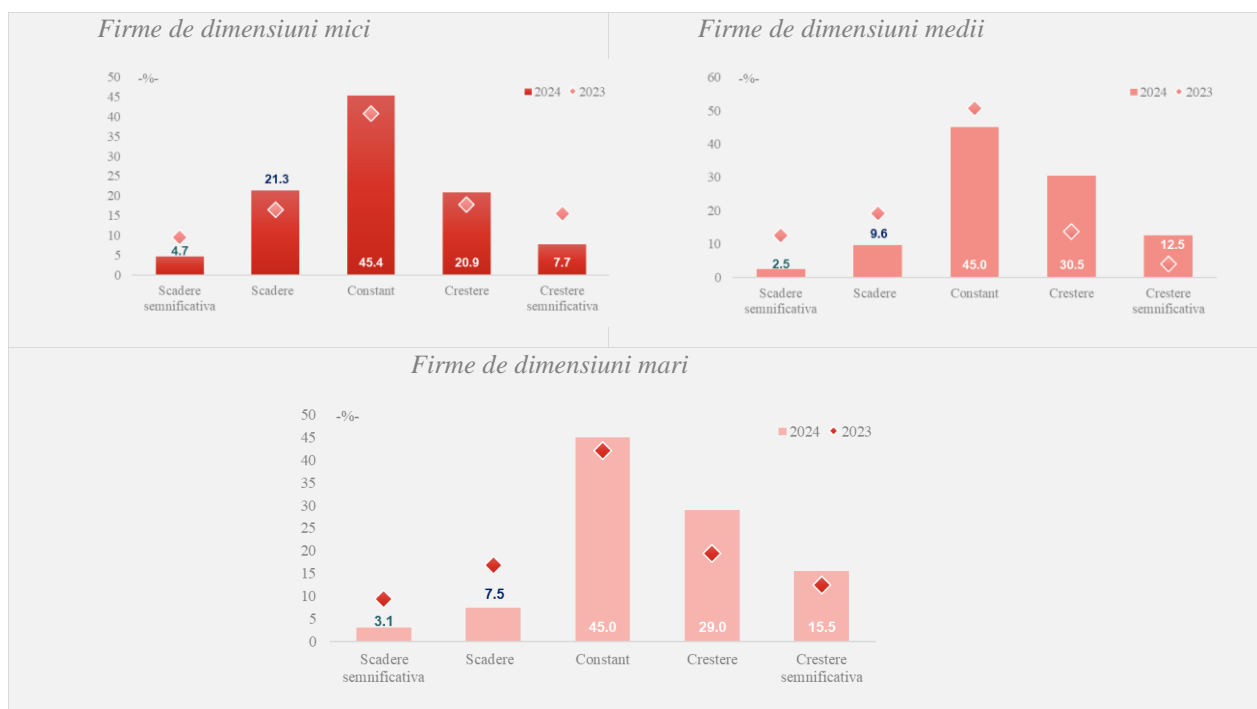

Figura 31. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate, în funcție de dimensiunea firmei

Considerând dimensiunea firmei, în cazul firmelor mici, 45,4% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 40,7% la exercițiul anterior, 28,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în scădere față de 33,3% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 26%, în ușoară creștere față de 25,9% la exercițiul anterior.

În cazul firmelor medii, 45% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 50,7% la exercițiul anterior, 42,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 17,6% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 12%, în scădere față de 31,7% la exercițiul anterior.

În cazul companiilor mari, 45% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 42,1% la exercițiul anterior, 44,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 31,8% la exercițiul anterior în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 10,5%, în scădere față de 26,1% la exercițiul anterior.

c) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 3. Investiții

În general, companiile, indiferent de dimensiunea lor, tind să fie optimiste asupra perspectivelor privind investițiilor în anul 2024. Se disting companiile mari, în rândul cărora se găsesc cele mai multe care se așteaptă la îmbunătățirea, respectiv îmbunătățirea semnificativă a evoluțiilor la nivelul investițiilor pe care le vor realiza. Astfel,

77,3% sunt optimiste și se așteaptă la creștere la nivelul acestui pilon, iar alte 25,9% consideră că situația se va menține similară anului anterior. Doar 2,8% indică spre o scădere.

Nivelul de optimism se menține ridicat și pentru celelalte tipuri de companii. Astfel, 52,2% din companiile medii și 37,5% din cele mici așteaptă îmbunătățirea nivelului investițiilor în 2024. Scade considerabil procentul companiilor care se așteaptă la o scădere: 9,6% în rândul companiilor mici, 5,2% în rândul celor de dimensiune medie și 2,8% în cazul celor de dimensiuni mari.

Figura 32. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 3. Investiții, în funcție de dimensiunea firmei

În cazul firmelor mici, 52,9% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere ușoară față de 55,7% la exercițiul anterior, 37,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 14,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 9,6%, în scădere față de 30% la exercițiul anterior.

În cazul firmelor medii, 42,7% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în diminuare față de 55,2% la exercițiul anterior, 52,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 19,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 5,2%, în scădere față de 25,6% la exercițiul anterior.

În cazul companiilor mari, 25,9% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în diminuare față de 39,7% la exercițiul anterior, 71,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 44,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 2,8%, în scădere față de 16,2% la exercițiul anterior.

d) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

La nivelul pilonului 4 există o tendință generală, pentru toate tipurile de companii, de a considera că situația se va menține similară anului anterior. De asemenea, predomină firmele care se așteaptă mai degrabă la evoluții pozitive decât negative. La nivelul companiilor mici, 10,7% întrevăd o înrăutățire a situației față de 23,5% care se așteaptă la îmbunătățire. Pentru cele medii, 4,2% sunt pesimiste față de 28% optimiste. Pentru companiile mari, 33,9% din companii se așteaptă la evoluții mai bune, față de 8,4% care întrevăd o înrăutățire.

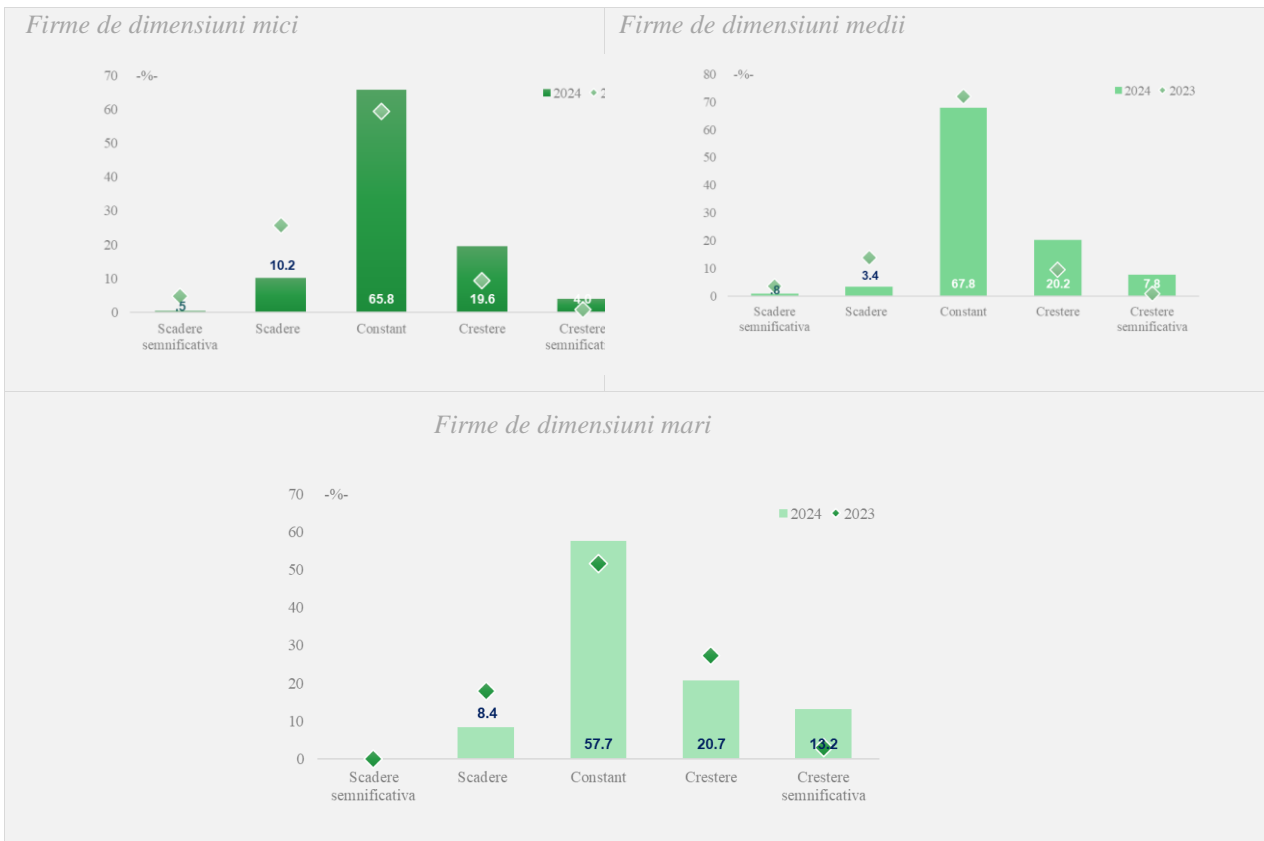

Figura 33. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei, în funcție de dimensiunea firmei

Din perspectiva dimensiunii firmei, în cazul firmelor mici, 65,8% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 59,4% la exercițiul anterior, 23,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în creștere față de 10,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 10,7%, mult sub 30,5% în exercițiul anterior.

În cazul firmelor medii, 67,8% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, puțin peste nivelul de 72% la exercițiul anterior, 28% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 10,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 4,2%, în coborâre față de 17,6% la exercițiul anterior.

Pentru companiile mari, 57,7% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 51,7% la exercițiul anterior, 33,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 30,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 8,4%, în coborâre față de 18% la exercițiul anterior.

e) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare

Indiferent de categoria de mărime, majoritatea companiilor chestionate se așteaptă la înrăutățire a costurilor și a accesului la finanțare, deși situația este în ameliorare față de anul anterior. Cele mai pesimiste sunt companiile de dimensiuni medii, unde 37,7% indică o înrăutățire, respectiv o înrăutățire semnificativă a situației, urmată de companiile mari, unde ponderea firmelor care declară același lucru se ridică la 35,6%, și apoi de companiile de dimensiuni mici (26,9%). Procentul firmelor cu așteptări optimiste nu depășește 7,4% în niciuna dintre grupe. În schimb, proporții de până la două treimi dintre companiile chestionate consideră că situația va rămâne neschimbată față de anul anterior.

Figura 34. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare, în funcție de dimensiunea firmei

Din perspectiva dimensiunii firmei, pentru firmele mici, 65,8% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 34,3% la exercițiul anterior, 7,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 26,9%, în coborâre față de 64,7% la exercițiul anterior.

Pentru firmele medii, 55,5% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere de la 35% în exercițiul anterior, 6,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, ușor similar procentului de 6,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 37,7%, în coborâre față de 58,1% la exercițiul anterior.

În cazul companiilor mari, 57,9% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 32,8% la exercițiul anterior, 6,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 0,6% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 35,6%, în urcare față de 66,6% la exercițiul anterior.

f) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

Pentru fiecare categorie de dimensiune, peste jumătate din numărul firmelor consideră că interacțiunea cu autoritățile va rămâne neschimbată pentru anul care va urma. În rest, previziunile pesimiste sunt anticipate de mai multe companii decât cele optimiste. Astfel, 27,6% din companiile medii, 23,2% din cele mici și 20,6% din cele mari întrevăd evoluții în scădere pentru anul 2024. Un procent relativ similar de firme de orice dimensiune, situat în jurul a 17%, se așteaptă la îmbunătățiri.

Figura 35. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei, în funcție de dimensiunea firmei

Pentru firmele mici, 59,9% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 47,1% la exercițiul anterior, 16,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în majorare de la 4,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 23,3%, în coborâre față de 48,6% la exercițiul anterior.

Pentru firmele medii, 56,7% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 46,9% din exercițiul anterior, 15,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în majorare față de 11,1% în exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 27,6%, în diminuare față de 42% la exercițiul anterior.

În cazul companiilor mari, 60,7% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 55,2% la exercițiul anterior, 18,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în ușoară urcare față de 16,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 20,6%, scădere față de 28,4% din exercițiul anterior.

g) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

În general, cele mai multe firme agreează asupra unei menținerii unei situații similare în anul 2024 față de anul 2023 la nivelul economiei naționale și globale, urmare de o pondere mai ridicată a celor care anticipează înrăutățiri. Cu toate acestea, situație tinde să se amelioreze față de anul anterior, în fiecare categorie de dimensiune crescând ponderea companiilor care au perspective mai bune. Firmele mici sunt cele mai pesimiste cu privire la evoluția economiei naționale și globale (31,9%), urmate de cele mari (20,7%) și de cele medii (16,3%). În schimb, 18% dintre companiile mari, 13,4% din cele medii și 9,6% din cele mici se așteaptă la îmbunătățirea situației.

Figura 36. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale, în funcție de dimensiunea firmei

Pentru firmele mici, 58,8% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 27,4% la exercițiul anterior, 9,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 6,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 31,9%, în scădere față de 66,4% la exercițiul anterior.

Pentru firmele medii, 70,3% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, mult peste procentul de 33,8% obținut în exercițiul anterior, 13,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel superior celui de 9,7% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 16,3%, sub nivelul de 56,4% la exercițiul anterior.

În cazul companiilor mari, 61,3% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 34,2% la exercițiul anterior, 18% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, aproape dublu față de procentul de 9,3% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 20,7%, în coborâre față de 56,4% la exercițiul anterior.

4.4 Așteptările mediului de afaceri din România pentru anul 2024 și evoluția față de anul 2023 – distribuție în funcție de sectorul de activitate

Rezultatele obținute pentru indicii general privind așteptările mediului de afaceri în funcție de sectorul de activitate și evoluția față de anul anterior

La nivelul sectoarelor de activitate, RBI are valoarea cea mai ridicată pentru activitățile din grupa CAEN 2, care cuprinde activitățile din industrie, construcții, comerț, activitățile de reparații autovehicule și motocicletă, logistică și HORECA, cu o valoare de 3,36, superioară mediei RBI (de 3,35). Urmează grupa CAEN 3 (serviciile IT, serviciile financiare, imobiliare, activitățile profesionale și altele), aflată la același nivel cu media, singura care rămâne sub nivelul mediu al indecelui RBI fiind grupa CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit), cu o valoare de 3,25.

Evoluția cifrei de afaceri, a profitabilității și a investițiilor au cele mai ridicate valori ale indicelui pentru grupele de activitate. Se mențin perspectivele pesimiste în ceea ce privește accesul la finanțare, respectiv a dinamicii

economiei naționale și globale.

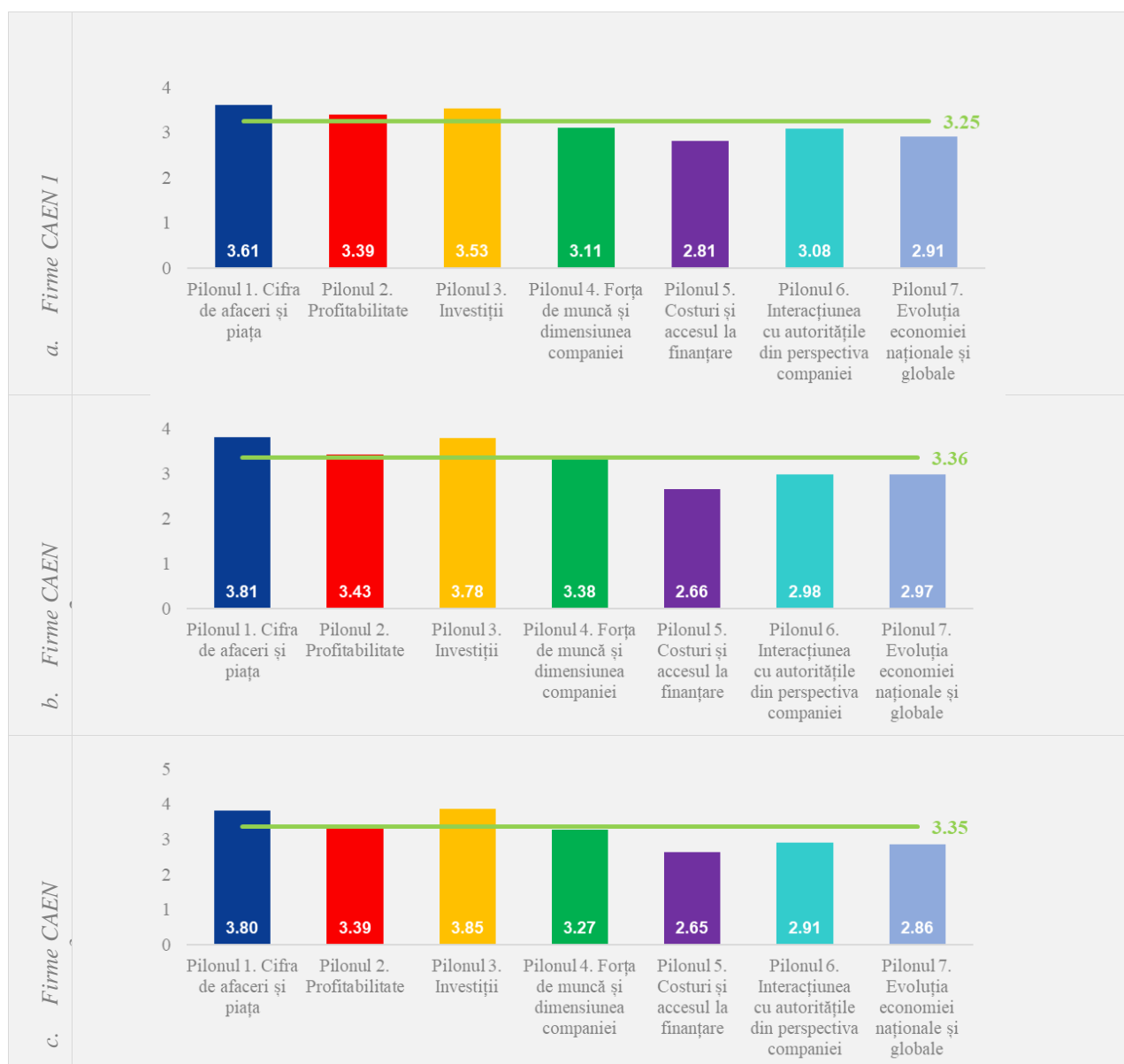

Figura 37. RBI în funcție de sectorul de activitate și valorile aferente pilonilor

Comaniile sunt mai degrabă optimiste asupra evoluțiilor din anul 2024, indiferent de grupa CAEN din care fac parte. A crescut semnificativ ponderea companiilor care se așteaptă la îmbunătățirea situației, cea mai mare fiind în grupa CAEN 3 (40,3%), urmată de companiile din grupa CAEN 2 (37,3%) și grupa CAEN 1 (26,7%). Ponderea companiilor care anticipează o înrăutățire a situației nu depășește 5,2%, nivelul maxim care se regăsește în rândul companiilor din grupa CAEN 3. În plus, un procent semnificativ dintre companiile aflate în toate cele trei grupe se așteaptă la o evoluție similară anului 2023.

Firme CAEN 1

Firme CAEN 2

Figura 38. Așteptările mediului de afaceri privind evoluția economico-socială în funcție de sectorul de activitate

La nivelul sectoarelor de activitate, în cazul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit), 71,3% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 55,3% la exercițiul anterior, 26,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 9,7% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 1,9%, în scădere față de 35% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA), 59,6% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 48% la exercițiul anterior, 37,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 18,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 3%, în coborâre de la 33,9% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele), 54,5% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere de la 46,1% la exercițiul anterior, 40,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 11,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 5,2%, în diminuare semnificativă față de 42,5% la exercițiul anterior.

a) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața

O pondere ridicată de companii din fiecare dintre sectoarele analizate întrevăd îmbunătățiri la nivelul cifrei de afaceri și pieței. Se constată o ameliorare semnificativă a situației comparativ cu anul anterior. Ponderea companiilor optimiste este cea mai ridicată în cazul companiilor din grupa CAEN 3 (65%), urmată de cele din grupa CAEN 2 (62,8%) și CAEN 1 (51,5%). Procentele companiilor care se așteaptă la înrăutățiri variază în funcție de sectorul de activitate, de la 3,7% pentru companiile din grupa CAEN 3 la 1,9% la cele din grupa CAEN 1.

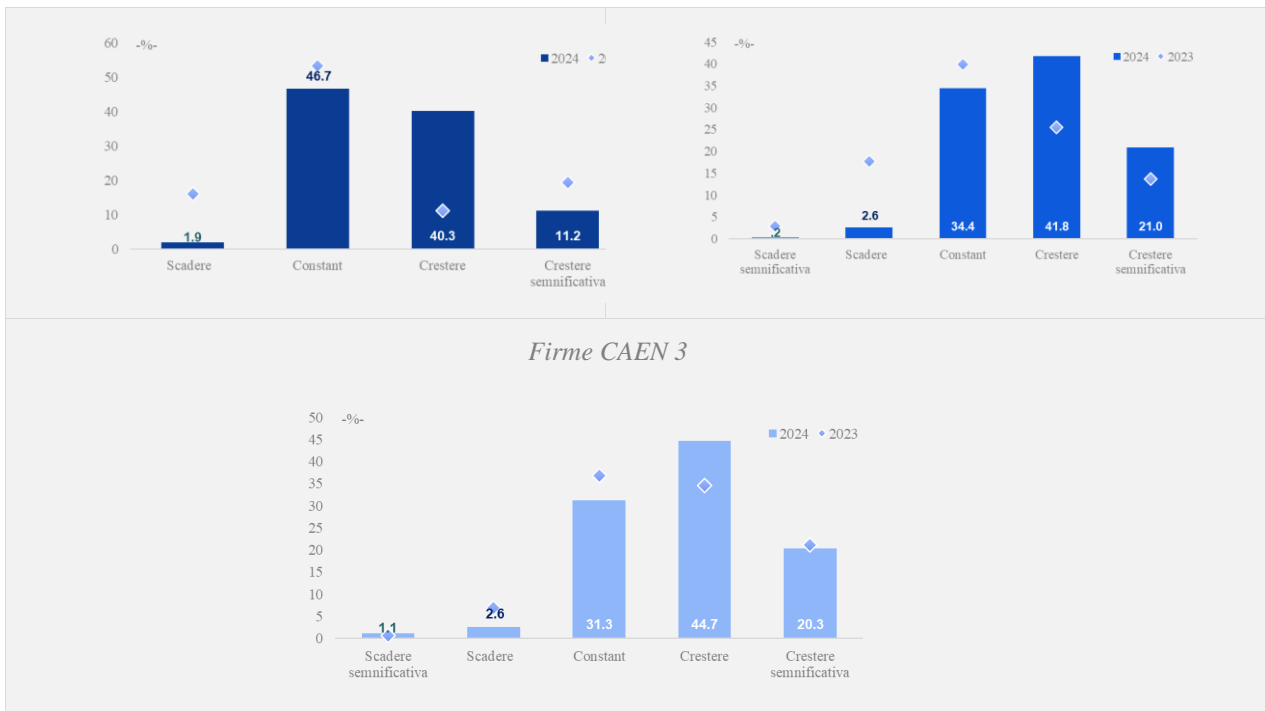

Figura 39. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața

La nivelul sectoarelor de activitate, așteptările la nivelul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit) pentru anul 2024 comparativ cu cele pentru anul 2023 arată o diminuare a ponderii companiilor care anticipează evoluții similare anului precedent la 46,7% de la 53,4% în exercițiul anterior. Companiile care anticipează creșteri sau creșteri semnificative își majorează ponderea la 51,5% comparativ cu 30,4% în exercițiul anterior, în timp ce firmele care anticipează scăderi sau scăderi semnificative au o pondere de 1,9% față de 16,1% în exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA), 34,4% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere față de 40% la exercițiul anterior, 62,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 39,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 1,9%, în coborâre considerabilă față de 20,7%, la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele) așteptările firmelor sunt de asemenea apropiate de cele din exercițiul anterior. Astfel, 31,3% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere de la 36,9% la exercițiul anterior, 65% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, comparativ cu 55,6% în exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 3,7%, în scădere față de 7,5%, la exercițiul anterior.

b) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate

Pe lângă o pondere importantă de companii care anticipează o evoluție similară pe anul 2024 în privința profitabilității, predomină grupa celor care se așteaptă la o îmbunătățire a situației. Cele mai optimiste sunt companiile din grupa CAEN 3 (46,4%), urmate din grupele CAEN 2 și 1 (42,7%, respectiv 33,9%). Cu toate acestea, clasamentul se menține și în cazul ponderii firmelor pesimiste, cele mai multe fiind la nivelul companiilor din grupa CAEN 3, cele mai puține în grupa CAEN 1.

Figura 40. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 2. Profitabilitate

La nivelul sectoarelor de activitate, în cazul grupei majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit), 57,6% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 49,1% la exercițiul anterior, 33,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în ușoară diminuare față de 36,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 8,4%, sub nivelul de 14,8% din exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motocicletă, logistică și HORECA), 45,6% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 41,7% la exercițiul anterior, 42,7% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 31,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 11,7%, în urcare de la 27% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele), 37,3% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere de la 52,1% la exercițiul anterior, 46,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare de la 20% în exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 16,3%, în coborâre față de 27,9% la exercițiul anterior.

c) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 3. Investiții

Perspectiva asupra investițiilor este mai degrabă optimistă, cu o concentrare a așteptărilor în zona de creștere. Se remarcă însă companiile din grupa CAEN 1, unde scad așteptările de creștere semnificativă, dar se majorează ponderea celor care întrevăd o scădere, respectiv o menținere constantă a evoluțiilor. Cea mai mare pondere a companiilor optimiste se regăsește în grupa CAEN 3 (69,8%), urmată de cele din grupa CAEN 2 (65,9%) și de grupa CAEN 1 (61,3%). Pesimismul este ridicat doar pentru grupa CAEN 1, unde 10,2% dintre companii se așteaptă la înrăutățirea perspectivelor. Pentru celelalte grupe CAEN, procentul acestora nu depășește 3,6%.

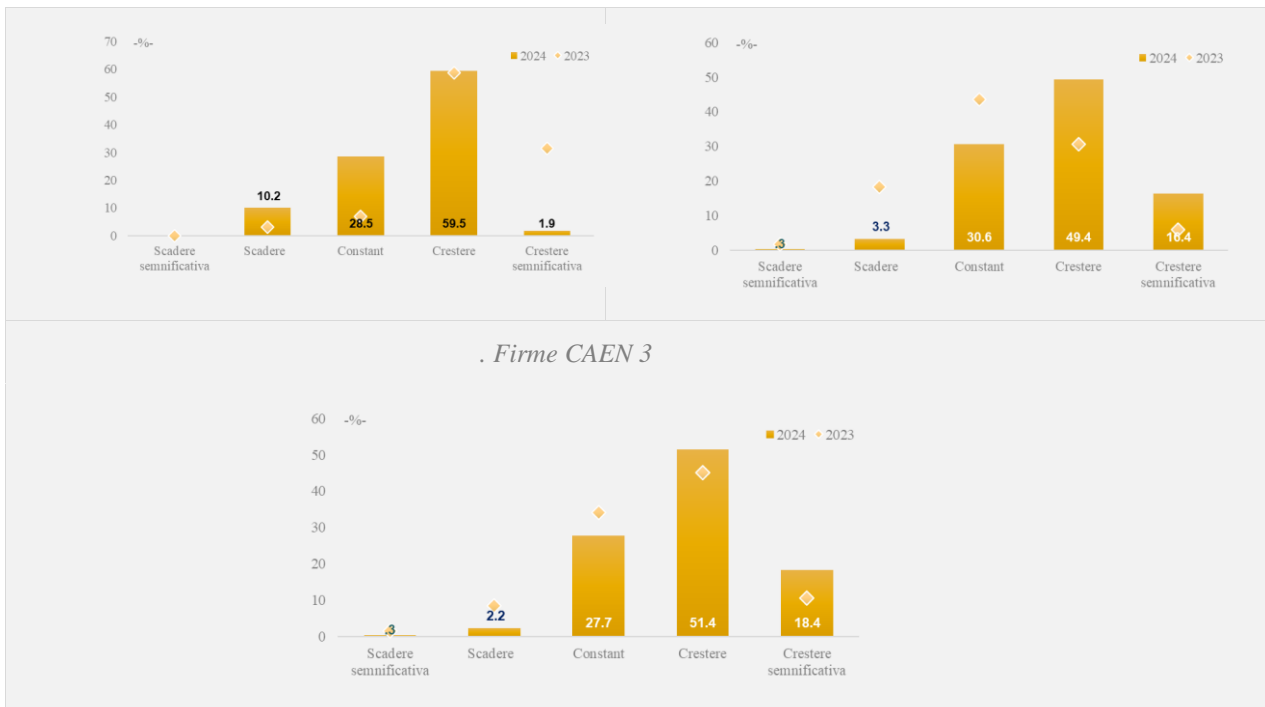

Figura 41. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 3. Investiții

La nivelul sectoarelor de activitate, în cadrul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit) 59,5% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere ușoară față de 58,6% la exercițiul anterior, 61,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 31,4% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 10,2%, relativ similar cu nivelul de 10% în exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA), 30,6% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în diminuare față de 43,5% la exercițiul anterior, 65,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 36,6% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2023 este de 3,6%, în scădere puternică față de 19,9%, la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele), 69,8% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere de la 34,2% la exercițiul anterior, 69,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare de la 55,8% în exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 2,5%, în diminuare față de 10% la exercițiul anterior.

d) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

Pentru acest pilon, procentul companiilor care consideră că situația va rămâne neschimbată variază între 88,3% (grupa CAEN 1) și 58,1% (grupa CAEN 2). Firmele din grupa CAEN 1 fac notă discordantă, concentrându-și majoritatea așteptărilor asupra evoluției similare cu cea din anul precedent. În general, tendințele optimiste sunt împărtășite de un procent mai ridicat de firme, indiferent de sectorul de activitate. Totuși, așteptările pentru îmbunătățirea situației variază semnificativ: o treime din firmele din grupa CAEN 2 (33,5%), 29% dintre cele din grupa CAEN 3 (25,8%) și doar 9,9% din cele din grupa CAEN 1 au așteptări optimiste.

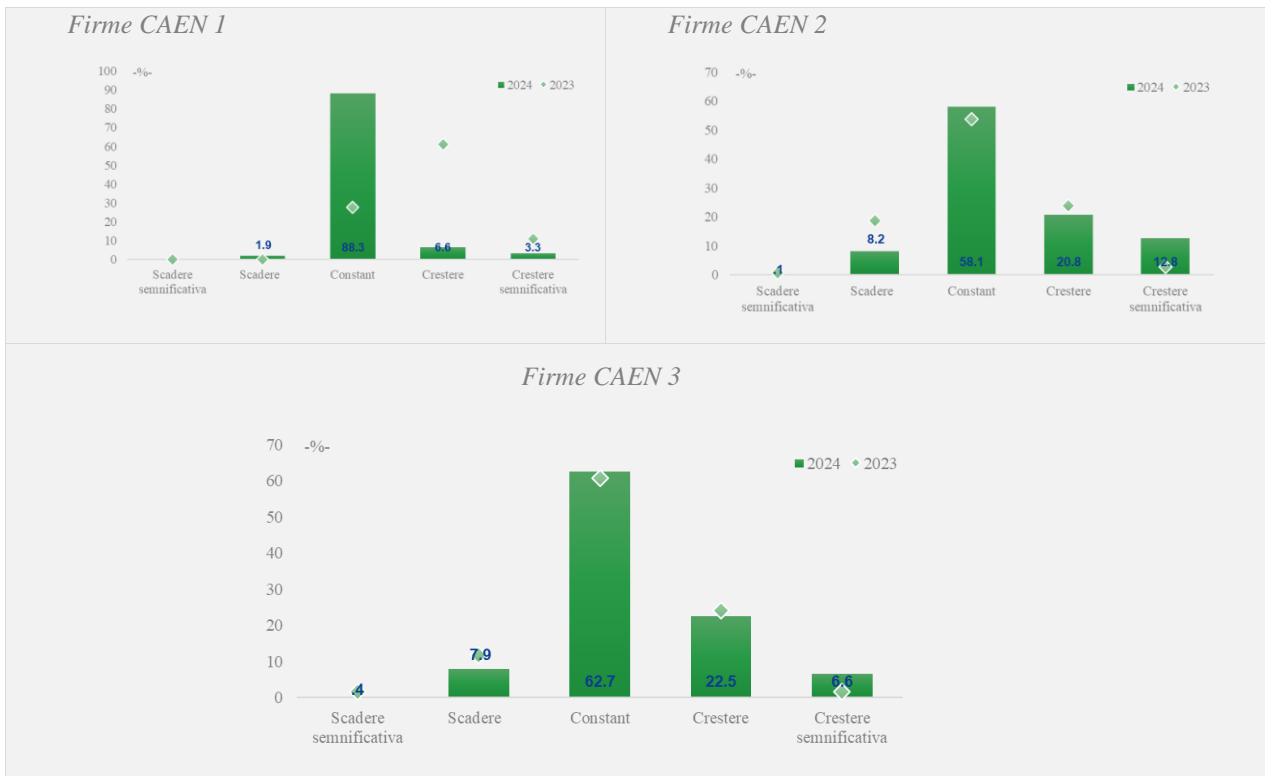

Figura 42. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei

La nivelul sectoarelor de activitate, în cadrul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit), 9,9% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în scădere drastică față de 61,2% la exercițiul anterior, 9,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, iarăși în scădere față de nivelul de 10,9% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 1,9%, diminuându-se puternic față de 27,9% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 2, 58,1% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 53,7% la exercițiul anterior, 33,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 26,8% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 8,4%, în coborâre de la 19,5% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 3, 62,7% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în ușoară urcare de la 60,8% la exercițiul anterior, 29% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 25,8% în exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 8,3%, în diminuare față de 13,4% la exercițiul anterior.

e) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare

Indiferent de sectorul de activitate analizat, cea mai mare parte a firmelor chestionate se așteaptă la o înrăutățire semnificativă a costurilor și a accesului la finanțare. Totuși, situația este în ușoară ameliorare față de anul anterior, în special pentru firmele din sectoarele de activitate aferente grupelor CAEN 2 și 3. Cele mai pesimiste sunt companiile din grupa CAEN 2, unde 35,5% indică o înrăutățire, respectiv o înrăutățire semnificativă a evoluțiilor, urmată de grupa CAEN 3, unde ponderea firmelor care declară același lucru se ridică la 34,7%, și cele din Agricultură (grupa CAEN 1), cu un nivel de 25,5%. Procentul firmelor cu așteptări optimiste nu depășește 6,9%.

Figura 43. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 5. Costuri și accesul la finanțare

La nivelul sectoarelor de activitate, în cadrul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit), 67,7% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 37,1% la exercițiul anterior, 6,8% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, comparativ cu 0% în exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 25,5%, în coborâre față de 62,9% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motocicletele, logistică și HORECA), 57,6% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 33,6% la exercițiul anterior, 6,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 1,6% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 35,5%, față de 64,8% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele), 61,2% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere de la 29,4% la exercițiul anterior, 4,1% prognozează o creștere sau creștere semnificativă față de 0,2% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 34,7%, în scădere față de 70,3% la exercițiul anterior.

f) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

Interacțiunea cu autoritățile este anticipată mai degrabă pesimist, ponderea companiilor care se așteaptă la o înrăutățire a situației fiind mai mare în fiecare sector de activitate cu excepția companiilor din grupa CAEN 2 comparativ cu anul trecut. Ponderea companiilor optimiste se menține aproape la același nivel cu cel de anul trecut, anticipările fiind concentrate mai degrabă în zona în care interacțiunea cu autoritățile nu va suferi modificări față de situația din anul 2023. Ponderea companiilor optimiste o depășește pe cea a firmelor pesimiste doar în cazul firmelor din grupa CAEN 1.

Figura 44. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 6. Interacțiunea cu autoritățile din perspectiva companiei

La nivelul sectoarelor de activitate, în cazul grupei majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit), 75,9% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 67,3% la exercițiul anterior, 15,9% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel superior celui de 11% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 8,2%, în coborâre față de 21,7% la exercițiul anterior.

La nivelul grupei majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA), 60% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 54,6% la exercițiul anterior, 18,3% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, nivel superior celui de 14,5% din exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 21,7%, sub ponderea de 30,8% din exercițiul anterior.

La nivelul grupei majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele), 57,1% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere de la 40% la exercițiul anterior, 18,6% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, în urcare față de 17,3% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 24,4%, în scădere față de 42,7% la exercițiul anterior.

g) Așteptările mediului de afaceri din România și evoluția față de anul anterior din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

Evoluția economiei naționale și globale este anticipată mai degrabă pesimist, ponderea companiilor care se așteaptă la o înrăutățire a situației fiind mai mare în fiecare sector de activitate, deși se constată o ameliorare față de anul anterior. Cele mai pesimiste sunt companiile din grupa CAEN 3, unde 27,2% dintre cei chestionați întrevăd evoluții nefaste, urmate de companiile din grupa CAEN 2 (20,5%) și de cele din grupa CAEN 1 (17%). O pondere importantă o ocupă și firmele care consideră că situația va rămâne nemodificată, în timp ce maxim 17,2% din companii se așteaptă la îmbunătățirea evoluțiilor economice.

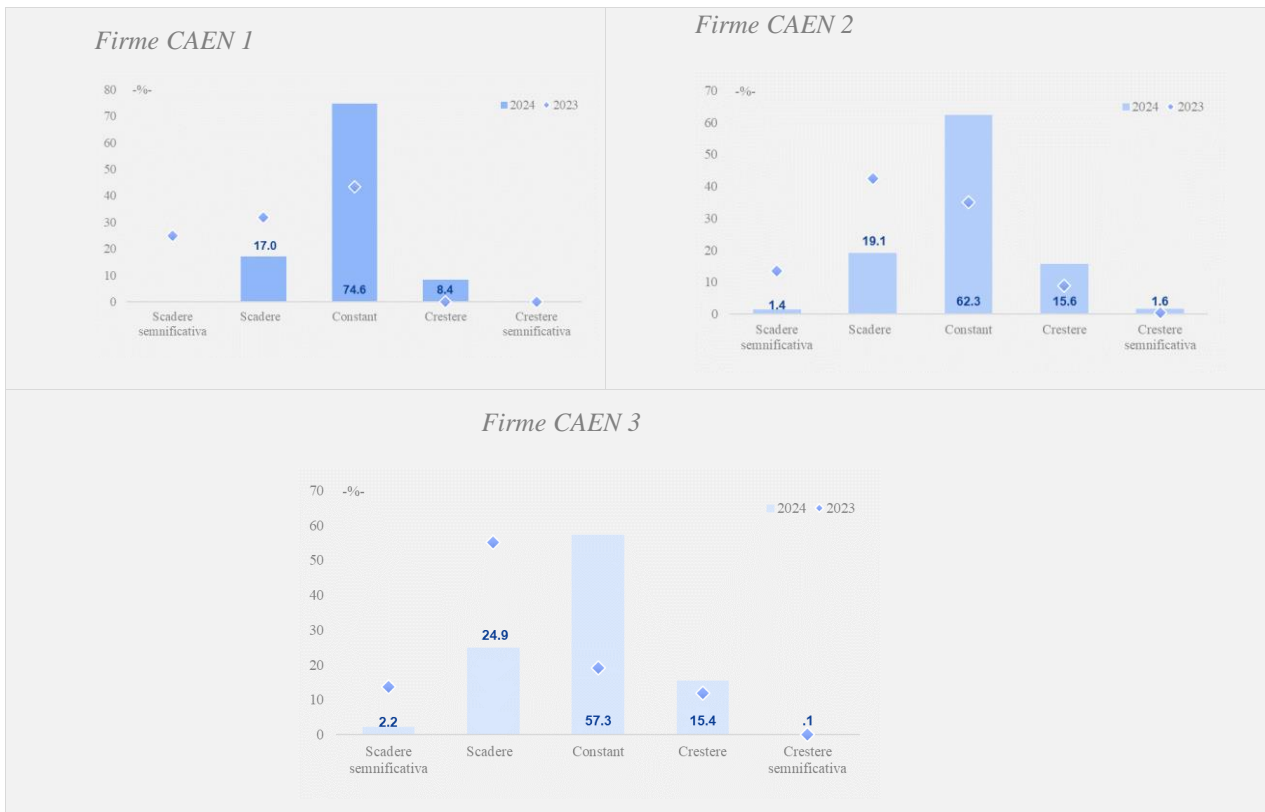

Figura 45. Așteptările mediului de afaceri din România din perspectiva Pilonului 7. Evoluția economiei naționale și globale

La nivelul sectoarelor de activitate, în cazul grupeii majore CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit), 74,6% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în urcare față de 43,2% la exercițiul anterior, 8,4% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 0% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 17%, în coborâre față de 56,8%, la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 2 (industrie, construcții, comerț, activități de reparații autovehicule și motocicletele, logistică și HORECA), 62,3% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere față de 34,9% la exercițiul anterior, 17,2% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 9,1% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 20,5%, diminuându-se față de 55,9% la exercițiul anterior.

La nivelul grupeii majore CAEN 3 (servicii IT, servicii financiare, imobiliare, activități profesionale și altele), 57,3% din companii anticipează pentru anul 2024 evoluții similare anului precedent, în creștere de la 19,2% la exercițiul anterior, 15,5% prognozează o creștere sau creștere semnificativă, față de 11,9% la exercițiul anterior, în timp ce ponderea companiilor care se așteaptă la o scădere sau o scădere semnificativă pentru anul 2024 este de 27,2%, față de 68,9% la exercițiul anterior.

5. Concluzii

Proiectul “Indicele Mediului de Afaceri din România” și-a îndeplinit obiectivul de a reda un tablou reprezentativ al încrederii companiilor private în evoluția mediului de afaceri, a așteptărilor și temerilor acestora. Totodată, am reușit să efectuăm o analiză a evoluției încrederii acestora, raportat la anul 2023.

Cele mai notabile aspecte identificate de-a lungul analizei sunt prezentate de-a lungul acestei secțiuni finale, organizate în funcție de cele 3 criterii de stratificare.

În general, mediul de afaceri se așteaptă **ca evoluțiile economico-sociale din anul 2024 să fie mai bune decât cele din 2023** (valoarea RBI e de 3,35 pe scala de la 1 la 5).

- **Peste o treime din companiile din România sunt optimiste** cu privire la evoluțiile economico-sociale din 2024 (așteptări în creștere și creștere semnificativă), și doar 3,3% se așteaptă la o înrăutățire a situației
- **Cel mai optimist sunt privite evoluțiile elementelor aferente cifrei de afaceri și pieței, respectiv a**

investițiilor.

- **Cele mai pesimiste așteptări se manifestă în privința costurilor și a accesului la finanțare.**

Cele mai notabile elemente relevate de **analiza regională** sunt următoarele:

- **Cea mai mare valoare a indicelui RBI se înregistrează pentru Macroregiunea 3** (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), cu o valoare a indicelui de 3,44 din maximul de 5, urmată de **Macroregiunea 4** (care include regiunile Sud-Vest și Vest), unde indicele se situează la un nivel de 3,40. Celelalte două macroregiuni înregistrează valori aproape asemănătoare, care indică așteptări similare pentru anul 2023.

- **Macroregiunea 4** se remarcă prin cele mai mari valori la nivelul a patru dintre piloni (Pilonul 1. Cifra de afaceri și piață; Pilonul 2. Profitabilitatea; Pilonul 3. Investiții; Pilonul 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei), fiecare cu un scor de peste 3,6, ceea ce indică cel mai ridicat grad de optimism pentru evoluțiile din 2024.

Cele mai notabile elemente relevate de analiza structurată pe **dimensiunea companiei** sunt următoarele:

- **Cele mai optimiste așteptări** asupra evoluțiilor viitoare se înregistrează pentru **companiile de mari dimensiuni**, cu o valoare a RBI de 3,38, urmate de companiile de dimensiuni medii (RBI de 3,34)

- Valoarea indicatorului pe piloni sugerează că așteptările privind îmbunătățirea evoluțiilor sunt cele mai mari pentru cifra de afaceri și piață (Pilonul 1), în cazul firmelor medii și mari, pentru investiții (Pilonul 3), în cazul firmelor mari, în timp ce firmele mici se așteaptă în primul rând la o evoluție mai bună a cifrei de afaceri și pieței (Pilonul 1).

- Companiile de dimensiuni mari au așteptări mai ridicate decât restul asupra evoluției a cinci dintre cei șapte piloni (Pilonii 1, 2, 3, 4 și 6). Firmele mici sunt cele cu cele mai pesimiste perspective pentru toți pilonii, cu excepția evoluției la nivelul costurilor și accesului la finanțare (Pilonul 5) și a interacțiunii cu autoritățile din perspectiva companiei (Pilonul 6).

Cele mai notabile elemente relevate de analiza structurate pe **sectorul de activitate** sunt următoarele:

- La nivelul sectoarelor de activitate, RBI are valoarea **cea mai ridicată** pentru activitățile din **grupa CAEN 2**, care cuprinde activitățile din industrie, construcții, comerț, activitățile de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA, cu o valoare de 3,36, urmată de **grupa CAEN 3** (servicii IT, financiare, imobiliare, activitățile profesionale și altele), cu o valoare de 3,35.

- Evoluția cifrei de afaceri și investițiilor au cele mai ridicate valori ale indicelui pentru grupele CAEN 2 și 3.

Director de proiect Conf.

univ. dr. Tănase Stamule

